

چىچىك تۇغىلگن باغچە

شعرلار تۇپلىمى

محمد اسماعيل اويغون

محمد اسماعيل اويغون

چىچىك تۇغىلگن باغچە

شعرلار تۇپلىمى

قىسقىچە بيوگرافى:

مرحوم حاجى تۇختە اۇغلى محمد
اسماعيل اويغون ۱۳۷۲ يىلى
سمنگان ولايتى قۇش آسياب گذرىده
دنياگه كېلدى. مکتىبى آى بېك
لىسه سىده هجرى قوياش ۱۳۹۲ يىلى
توگتدى.
اويغون تورلى قىنچىلىكلر سببىلى
عالي اۇقوو يورتيگه كيرالمەدى.

چپک تو غیلگن باغچه

(شعرلر تویلمی)

محمد اسماعیل اویغون

۱۴۰۴ هـ. ش اکابل

کتاب بېلگيلری

- شاعر: محمد اسماعيل اويغون
- توغريلاوچى و تقريظ يازووچى: دكتور شفيقه يارقين
- كتاب بېتلرينى ترتيبگه سالووچى: محبوب الله توران
- مقوا چيزووچى: ذبيح الله عزيزي
- نشر ييلى: ۱۴۰۴ هـ.ش/ ۲۰۲۵ ميلادي
- نشر يېرى: قديمگى خراسان نشرياتي - کابل
- سان: ۵۰۰

بسم الله الرحمن الرحيم

«چېچك توغىلىن باغچە» گە سىياحت

تېلېمىز كۆپ يىللىك تورغونلىك، قالاڧلىك و قشاقلىك دورى (چمەسى ۳۰۰ يىلگە يىقىن دور)نى باشدن كېچىرىپ، ۱۳۵۷-يىل دن باشلپ، قىتە اوياغانىش، قىتە كۆكەرىش، و قىتە اۋسىپ گللىش دورىنى باشلەدى. رادىو، تلويزيون، مجله و جريدەلر كىي باسمە نشرىيات، تېلېمىز اۋسىشى گە كتە ياردم بېردى، اىنىقسە بالەلرېمىز و ياشلرېمىزنىنگ اۋزېپك آنەتېلىدە اۋلكە ايچكرى يا تشقرى سىدە تحصيل آلىش امكانىتى يوزەگە كېلگندن كېين، اۋزېپك ادبى تېلى هم رواجلندى و آنە تېلېمىزدە توغرى سۆزلش، اۋقىش و يازىش گە زمين يره تېلدى. انترنت عامەلشگندن كېين فېسبوك، انستاگرام، تويتر يا ايكس، يوتيوب كىي اجتماعى ترماقلر رواجلەنىشى، شخسى تشبثلر و فرهنگى اوپوشمەلر آرقەلى تورلى موضوعدەگى اۋزېپكچە كتابلر نىنگ باسېلىپ چىقىشى، اجتماعى ترماقلردە ادبى گروهلر نىنگ تشكىل اېتىلىشى و بو گروهلردە استاذلر تمانىدن ينگى دن شعر و ادبىيات عالمى گە كىرىپ كېلگن شاعر و ادىبلر گە درس بېرىلىش و رهنمالىك كۆرسەتېلىشى ادبىياتىمىز نىنگ تابارە اۋسىشى گە سبب بۇلدى.

بوگونگە كېلىپ، ياش استعدادلى شاعرلرېمىز، حكايە و طنز يازووچىلرېمىز سانى آشىپ بارماقەدە. اىنىقسە تېلېمىزدە رومانلر يره تېلىشى، پارلاق ادبى كېلە جگىمىز گە اوپىد توغدىرماقەدە.

تېلېمىز اۋسىشى و رواجلەنىشى اوچون سۇنگىگى ۳۰ يىلدە حكىم سورگن حاكىمىت كېرەكلى ياردم بېرمەي، حتا كە تورلى تۋسىقلىرنى تېلېمىز و اېلېمىز اۋسىشى يۇلىدە قۇيگن بۇلسە-دە، كۆپ يىللردن بېرى، شخسى تشبثلر آرقەلى ينگى-يىنگى شعر، حكايە و طنز تۋپلەملرى كېتمە-كېت باسېلىپ چىقماقەدە. يىز

اېسە يىنگى-يىنگى ياش شاعر و يازووچىلارنىڭ ادب مىدانىگە كىرىپ كېلىشىگە گواه بۇلىپ تۇرىپمىز.

اۋزبېك ادبىياتى عالمى گە گۈزەل شەرلرى بىلن كىرىپ كېلگن استعدادلى ياش شاعرلار يىمىزدن بىرى، مرحوم حاجى تۇختە ۋاغلى محمد اسماعىل "اويغون" دىر. او ۱۳۷۲-يىلى سىمىنگان ولايتى، قۇش آسياب گذرىده دىئاگە كېلدى. مەكتەبىنى آىبېك لىسەسىدە ھىجرى قۇياش ۱۳۹۲-يىلى تۇگتىدى. او، تۇرلى قىيىنلىكلار سىببىلى ەالى ۋاقۇو يۇرتىگە كىرالمەدى، ۋاقىشىنى اېسە دوام بېرالمەدى، قالدە بېرسە بىررار فۇرھنىگى ساحەدە ايش ھم قىلمەدى. بىراق، بىراودە استعداد، اشتىاق و اىنتىلىش بۇلسە، اىستەگن ايشىنى قىلەآلر و خىيال كۇرىنگن اىستەكلىرىگە اېرىشەآلر اېكن.

اويغون دە شەر ۋاقىش و شەر يازىش اشتىاقى و آنە تىلى، يعنى اۋزبېك تىلىگە مەھبەتى و تەنقىرى ساوغە قىلگن استعدادى بار اېكن كە آنە تىلىدە ۋاقىمەگن بۇلسە دە، ەالى تەھسىل كۇرمەگن بۇلسە دە، شەرنىڭ اېرتەككە باى بۇلگن عالمىگە كىرىپ كېلدى و كىرىپ كېلگن بۇلسە دە، بىر اىلدىرىم دېك كىرىپ كېلىپ، اۋزبېك ادبىياتى و شەرى نىڭ گىلزارىنى بىر زۇم دە ياروتدى. شەرنىڭ الھام بىرىسى، او بىلن دىدار كۇرىشىدى و اونى گۈزەل الھاملرگە چۇلغى، يانىدە داىمىي مەھمان بۇلىپ قالدى. اونىڭ شەرگە، آنە تىلى و آنە يۇرتى گۇنەى تۇركىستانگە تۇشگن مەھرى، يۇرەگىدە سۇنمىس بىر چۇغ بۇلىپ، بۇتون و جۇدەنى اىستىدى، بىردىنىگە اېسە آنە تىلى دە شەر يازەباشلەدى. او، شەرلىرىنى يازە باشلەگچ، بىر يۇللۇچى و استادگە زۇرۇرتى بارلىگىنى سېزىپ، مېنىڭ شەرلىرىمنى ياقتىرگىلىگى اوچون، مېنگە مۇراجەت قىلىپ، ياردەم سۇرەدى.

«چېچك توغىلگن باغچه» گە سىياحت/ج

مېن اېسە برچە ياش استعدادلى شاعر و يازوويچىلرگە منت سىز ياردم بېرىپ كېلەياتىكەنم اوچون، اونگە ھم رھنما بۇلىش گە وعدە بېردىم. مەن، ايكى-اوچ يىل دن بېرى، ھر بير شعرىنى فېسبوك دە ترقەتېشى دن آلدېن كۆرىپ چىقەمەن و كوندن-كون گە اۋسېشى نى كۆرىپ، قووانەمەن.

مېن دن رھنمالىك سۆرەگنلر و مېن اولرېنىگ حكاىە و شعرلېرىنى سۆزمە-سۆز اۋقىب، سۆزمە-سۆز تۇغرىلېب بېرگن شاگردلېرىم سانى جودە كۆپ، بىراق برچە سىدە استعداد، اشتىاق و تلاش يانمە-يان و بىردېك اۋسەيدى، افسوس. بىرىدە استعداد بۇلسە دە، اشتىاق و تلاش آزلىك قىلەدى؛ يەنە بىرىدە اشتىاق و تلاش بۇلسە دە، استعداد يېتمەيدى يادە برچە سى يېترلى بۇلسە، رھنمالىك نى توزوك اۋرگەنىپ، توزوك بچەرىش و بېرىلگن يۇللەمە دن تۇغرى بارىش گە چىدەم و كوچلرى يېترلى اېمەس.

اويغون دە انە شو چىدەم و كوچ ھم يېترلېچە بار. شونىنگ اوچون، اونگە رھنمالىك قىلىش دن چرچەمەيمەن و ھر شعرى نى اۋقىب، تېكشىرىپ، كېرەكلى رھنمالىك و مصلحتلېرىم نى بېرەمەن و او برچە كۆرستمەلېرىم گە عمل قىلەدى. قالەبېرسە، آز مدت دە اۋزېبك يىنگى املاسىنى ھم اۋزلىشتىرىپ آلدى و قۇلىنگىزدەگى تۈپلەمى نى شو املاگە اساسلې يازىپ، چاپ گە بېردى. حال بوكە كۆپلېب عالي اۋقوو يورتىنى بېتىرگن و اۋزېبك تىلىدە عالي تحصيل آلگن كىشىلر بو املاتى توزوك ايشلەتەلمەيدىلر و (گە و دە)، (نى و نىنگ) قۇشېمچەلر اۋرېنىنى المشتىرىپ يازەدىلر.

اويغون، شعر يازىش نى آق يا اېركىن شعر يازىش بىلن باشلەدى و استە-سېكىن برماق وزىنى ھم اۋرگەنىپ، تابارە اۋزلىشتىرىپ آلدى. بو تۈپلەم دە اۋىنىنگ ۲۰۰ دن آرتىق آق يا اېركىن شعرلرى ھەمدە برماق وزىدە يازگن تۇرتلىكلىرى بېرلىشتىرىلگن.

ابندى قۇلىنگىزدەگى "چېچەك توغىلگن باغچە" تۈپلىمى دەگى شەرلرئىنگ شەكل و مضمونى تەحلىلىگە اۋتماقچى من. اويغون اۋز شەرلرىدە، گۈزەل اۋخشەتیشلر، استعارەلر، جانلئتيریشلر، بدىيىي عنصرلرنى ياقىملى حس-تويغولر، اينجە تصويرلر و خياللر بىلن يوغىرىب يازەدى. اونىنگ كۈپل شەرلرىدە گۈزەل بدىيىي منظرەلرنى كۆرەسىز و ياقىملى حس-تويغولرىگە قۇشيلەسىز.

اويغون وزنسىز و برماق وزنيدە شەر يازيشنى تەلەگنى اوچون، فارسچە گرامرى و فارسچە تەركىبلر بلاسىدن قوتىلدى. اونىنگ شەرىدە فارسچە گرامر قاعدەلرىگە بۇي سونگن حالتلرنى آزدن-آز اوچرەتەسىز. شونىنگ دەپك، تەلىگىنە سوچە اۋزبەكچەدە يازىلگن شەرلرنى كۆرىپ قووانەسىز.

او، سىلىق، يوشاق و گۈزەل اۋزبەك ادبىي تىلى دە يازە آلىش كوچىگە اېگە بۇلگن شاعرلردن بىرى دىر. بو ادبىي سىلىق اۋزبەكچەنى، بدىيىي تصويرلر و اينجە خياللر يە دە گۈزەل راق و ياقىملى راق قىلەدى. مە بو شەرگە قرەنگ:

كېچەلر،

ساچلرئىنگ سىتارىنى چالەمن.

ياقىملى نغمەسىگە،

آي و يولدوزلر،

اۋىنەي باشلەيدىلر.

قويىدەگى شەردە، شاعر بىر مەيىن شەمالگە ايلەنىشنى و سحر چاغى شبنم گلنى اۋيش اوچون اېنگەنى دەپك، او هم يارنىنگ گلگە ايلنگن يىناغىنى اۋپىب، ساچى اۋرمانىنى گېزىشنى آرزو قىلەدى. يار قوچاغى دېنگىز بۇلەدى و

«چېچك توغلىگن باغچه» گە سياحت/۵

شاعر اونگە چۆكەدى، يار كۆزلىرى دريا بۆلەدى و شاعر آلمە بۆلىپ اونگە
آقەدى. بولرلننگ برچەسى بديعي اۋخشەتیش و ايليق تويغولرلننگ افادەسى
دیر. بیر نېچە بۆلەگینی اۋقىمىز:

تانگ سحر چاغیده، اۋپگنی توشر
چېچك - ميسەلرلننگ يوزى گە شبنم
مېنىنگ يوره ككىنەم، سېنى ساغىنىپ
اويغاق كۆزلىرىم گە كېلتىرەدى نم

كاشكى رېيم مېنى يېل يره تەسەيدى
يىناغىنگ گلى نى بير اۋپسم اېدى
قرا ساچلرلننگ نىنگ اۋرمانين كېزىپ
ايسىق قوچاغىنگ گە بير چۆكسم اېدى

گۆزەل كۆزلىرىنگ نىنگ كېنگ درياسى دن
آى بېگىم، آلمەدىك آقسم اېدى كاش
باغچه ميز نىنگ چېچك لرى نى تېرىپ
سوت دېك آق بۇيىنىنگ گە تاقسم اېدى كاش
يا بو شعر:

كون باتر چاغى،
هوا ساوييدى.
شوندە كۆنگلىم قوشى،

و/دكتور شفقه يارقين

قوچاغينگ هورومى نى آرتيق راق ايسته يدى .

جانلنتيريش صنعتى اويغون شعرلريده كۆپ اوچره يدى . اؤرنك لريگه دقتينگيزنى
قره ته من :

چمن جوده ساغينگن ،
آديم لرینگ سېسى نى .

ييل كېلىنى - بهار ، هم ،
او گۆزەلنى كوته دى .
يۇلى گە ميسه توشب ،
اونگه چېچك توته دى .

بادام گلى اؤينه يدى ،
اېسين گيتار چالگنده .
تليپنه من ... يانيم دن ،
بېگيم اؤتيب قالگنده .

ياغمير سووى نى ميسه ،
قولاغى گە تاقردى .
كۆزلىرىم درياسى دن ،
سېوگىلى يار آقردى .

«چېچك توغلىگن باغچە» گە سياحت/ز

كېلەك سېوگى سىنى ،
چېچك لىرگە سۈيلەيدى .
يار باغ گە بارگنى دە ،
يشىل درخت كويلەيدى .

قووانچىم بولاغى گە
ايرىلىق ، تاشلار آتدى
يمان حالىمنى كۆرىپ
آي ھەم قىغورىپ باتدى .

شاعىرىمىز سىمىنگان نىنگ آي بېك شەھرى يشاۋچىسى دىر و بو شەھر تمثاليدە ،
اېركىن گونەى توركىستاننى كۆرىپ توردى . شونىنگ اوچون ، بات- بات آي بېك
شەھرى آتىنى شەھەرلىدە تورلى شاعرانە تصويرلار بىلەن تىلگە آلەدى . قويدەگى
شەھردە ، ياردەن ترەلگەن ھىد ، اېسىن قۇللىرى بىلەن دريا تۇلقونلىرىنى سىلەپ ،
اۋرمانلار ساجىنى ترەپ ، باغلار كېلىنى يەنى چېچك لار بىلەن كۆرىشىپ ، شاعر
يشەپ تورگەن آي بېك شەھرىگە يېتەپ كېلەدى :

قوچاغىنگ عطرىنى ،
اېسىن قۇللىرىگە تاپشىر .
گونەى توركىستان نىنگ ،
يوكسەك تاغلارنى دن آشىپ ،
درىالرى نىنگ ،
تۇلقونلىرىنى سىلەپ ،
اۋرمانلىرى نىنگ ،

يشيل ساچلرينى ترەب،

باغلرلى نىنگ،

چىرايلى كېلىنلرينى كۆرىپ،

آىبىك شەرىگە كېلتىرسىن،

گۈزەلىم!

شەر عالمى كۆپراق معنوي عالم و خيال عالمى دىر. اونده چىن يىشمە يوز
بىرمەيدىگن واقەلەر يوز بېرەدى و كۆرىلمەگن نرسەلەر كۆرىلەدى. شونىنگ
اۋچون، شەر نىنگ اساسى، يالغانگە قورىلگن دېدىلەر و "ازا كذب اوست احسن
او"تى شەار و ضرب المثل قىلگنلەر. آز شاعەرلەر عادى و كۈندەلىك تورموشنى
شاعرانە تەسۋىر بىلەن ياروتگن بۆلەلەر دە، بختگە ماس، ياش شاعىرىمىز اويغون،
بات- بات كۈندەلىك يىشم يۈمۈشلەرى و عادى واقەلەلەرنى شاعرانە تەسۋىرلەپ
بېرگن.

اۋرنىك اۋچون، اېركىكلەر ايشىدىن اويگە قىتىپ كېلسە، خاتىنى قولىدىن بىر برداق
چاى آلىپ اىچىشى عادى و سادەگىنە حىيات يۈمۈشىگە كىرەدى، بىراق ھەر شاعر
ھم اونگە شاعرانە توس بېرىپ، بونداق يازمەيدى:
كېچقورون اېشدىن قىتگىم دە،
مەرىنىنگ چاينى اىستەيمەن.

يا دە ايرىلىقدىن نالىمەگن شاعر تاپىلمەسە كېرەك. بىراق بونداق شاعرانە تەسۋىرلەش
ھەر شاعرگە مىسر بۆلمەيدى:

كۆزلەردىن بىراق بۆلگەندە،

«چېچك توغىلگن باغچە» گە سىياحت / ط

نفس آلىشىم آغىر بۇلر .
قىغو بولوتى قنات قاقىب ،
يورەككىنەمدە ياغمىر بۇلر .

كېلىنگ شو شعرنى تۇلىقلىگچە اۇقىيلىك ، نېگە كە اوندە انچە-مونچە دقت گە
ارزىرلى سادە تورموش نىنگ بدىعي تصويرلرنى كۆرىش ممكن :

تونلر نىنگ قرانغولىگى گە ،
بىرتە ياروغ چراغ ايستەيمىن .
يالغىزلىك قرانغولىگى گە ،
بىرتە آچىق قباغ ايستەيمىن .

كېچ قورون اېشدىن قىنگىم دە ،
مهرى نىنگ چايىنى ايستەيمىن .
قامتى مېن تال گە اۋخشش ،
آيىم چىرايىنى ايستەيمىن .
يورەگى دە سېوگى جۇشقىنى ،
كۆزى دە شىرىن رويا بۇلسە .
مېن اونگە شىدا يوسف بۇلىب ،
او مېن اوچون زليخا بۇلسە .

كۆزلىرىم دن يىراق بۇلگندە ،
نفس آلىشىم آغىر بۇلر .

ي/دكتور شفيعه يارقين

قيغو بولوتى قنات قاقيب،
يورەككىنەمدە ياغمير بۇلر.

اويغونىنىڭ گۈزەل شعرلىرى سېرەسىگە كىرگن بو شعريدە، قرآننىڭ "تور"
سورەسىگە شاعرانە اشاره بۇلگن و يار كولىشىدە توركىستان ەركىنلىكى
تصويرلنگن:

قوشلر،
تانگ چاغىدە،
كۈزلرىنگ قوياشىگە باقيب،
"ياغدو سورەسى"نى كويلەيدىلر.
تورلى چېچكلىر و ميسەلر،
ارىغلر و يشىل درختلر،
بو سورەنى تكرارلەيدىلر.
مېنگە كولىب باققەننىڭدە،
گونەى توركىستان ەركىنلىكى ايستەگى،
كۈنگلومدە،
يشنب آچىلەدى.

زمان بىلن اويغون يورەيلىك و زمانىمىز تىلى، تىكنالوژىسى، يوتوقلىرى و آغير
شرائىتىنى شعرلرىمىزدە تصويرلەپ كېلىنگى نسلگە تاپشېرەيلىك، دېپ كۆپ
مقالەلر، تقرىظلر، تۈپلەملر، باش سۆز يا باشلىمەلر، يازىپ كېلگنلر.
بو توصىھنى تۇغرى توشونمەگن شاعرلرىمىز، فېسبوك، انستاگرام، انترنەت و

«چېچك توغلىگن باغچه» گه سياحت /ك

باشقه زمانوي تكانالوژى گه تېگىشلى آت لر و اتمه لرنى قطار قىلىپ شعرلرگه
كېلتىرىش بىلن زمانوي شاعر بۇلىش لرنى كۆرستگن لر. بو اېسه، نه فقط
زمانوى ليك اېمس، بلكه شعري ذوق و لذتنى اۆلدىرىش دىر. بىراق محبوب
الله توران، سياره رحمانى، جميله ايتار و محمد اسماعيل اويغون گه اۇخشاش
تۇغرى توشونگن شاعرلر يىمىز، شو آت لر و اتمه لرنى شاعرانه تىبىرلر بىلن
شعرلرگه كېلتىرىپ، زمانىمىز تىلى دن بىر انگلەمنى انگلتگن لر.
بىر نېچە اۆرنەكنى بىرگە اۆقىيلىك:

سېنى،
كوندۇزلر،
چېچكلر ديدار كۆرىشكندە،
و تون لر،
تېلفون گالرى سىدە گى،
ارزىگولى چاغ لر اېسدە ليگى دە،
كۆرە من.

تېلفون گە قنچە كۆز تىكەى،
بو يىرىم تون دە؟....
قۇنغىراق قىلىشىنگىنى كوتە من،
سووسىز مېسە، ياغمىرنى كوتگن دېك.

بابر بىر زمان لر بىر رباعى سىدە يارى نىنگ كۆيلەگىنى نامە بىلن بىرگە ساوغە آلگن
اېدى:

خطينگ بيله كۈنگله گينگ كه ارسال ايتينگ

قيغو بيله محتيم نى پامال ايتينگ

اول خط بيله خاطريم نى خورسند ايلب ،

بو كۈنگلك ايله كۈنگول نى خوشحال ايتينگ

(دریا در گوهر کتابی دن)

اويغون بوگونگی شاعر صفی ده، ياردن بير تاله ساچینی پاكته سالیب، پست

آرقه لی یوباریشی نی سؤرهیدی:

ساچینگ تاله لرینی ،

پاکته تشلب ، پُست قیل .

بوتون یوره گیمنی ،

ساغینچینگ اېگلله گن .

قهوه سؤزی بو بۆلك ده:

كۈزلرینگ قهوه سی دن ،

گۈزهل گینه م ، ایچه یین .

خیال کهمه سی ییلن ،

دریالرنی کچه یین .

قهوه ، اویقونی اوچیرگنی دېك ، یارنینگ قهوه رنگلی كۈزی ، باله لیک دوری دن

اۆتیب ، بالغ لیکه بېته یاتگن شاعر نی سېوگی کوچی ییلن اویغانه دی:

«چېچك توغىلگن باغچە» گە سياحت/م

كۆزلرىنگ دەگى اچىق قهۋە ،

كۈنگلومنى ،

بالەلىك اويقوسى دن اويغاتدى .

اوزبېك ، تورك و توركستان داعىيەسى اويغون و اويغونگە اۋخىشش ملي تويغولى

ياشلىرىمىز كۈنگلى دە ياروغ چراغ دېك نور ساجىب تورگن و كۆپ ياش

شاعىرلىرىمىز شعرىدە تورلى اۋخىشە تىشلر و تورلى مضمونلر بىلن اۋز عكسىنى

تاپگن . اويغون دە بو تويغو انچە كوچلى بۇلىپ ، تورلى شكىلدە بيان اېتىلگن .

قويىدە بىرىنچە اۋرنىك نى اۋقىنگ :

باشى دە زىرتاقى سى ،

توركانە كۆرونەدى .

جانىم گە اۋت سالىش گە ،

نازلرى اورونەدى .

آقشام ، قۋىنىنگ باغى گە بارىپ ،

تازە نفس آلهى حملنى .

قۋى سورەيىن قېچاقى گۈزەل ،

دوداغىنگ دن تامگن عىلىنى

سېن اۋشە چىرايلى اۋزىبېك قىزى سن

كۆرگىنىم دن بېرى اويقومنى آلدىنگ

خيالىم باغى دە آدىم تشلەبان

كېچەلر قۋىنى دە تويغومنى آلدىنگ

اېركين ليك قنات قافر،
توركستان آسمانى ده.
سېن هم كولېب كېله سن،
قوچاغيم قۇناغى گه.

اويغون اۋز شعرلريده گۈزەل اۋخسەتېش لر، استعارەلر، جانلنتېرېش لر، بدىيى
عنصرلرنى ياقىملى حس-تويغولر، اينجە تصويرلر و خياللر بىلە يوغىرىب،
يازەدى، دېب اۋتدېم. بو تۇغرى سۆز، اما شو تصويرلر و اۋخسەتېش لر قېتە-قېتە
قېتەريلەدى و گاهىدە "تكرار مكرر" بۇلەدى.

اۋررنك اوچون، تورلى ژانردەگى كۆپ-كۆپ شعرلريده اېسېن يا شىمال، يارى
نينگ ساجى يا كە اۋرمان ساجىنى ترەيدى؛ يارى نينگ ساجى گاهى سىتار،
گاهى گىتار، گاهى دوتار، گاهى پيانو بۇلېب چالېنەدى؛ يار كېلىشى دايم قوياش
كولىشى، تانگ آتېشى، كۆكلم فصلى باشلەنىشى، چېچك لر آچىلىشى، قوشلر
سىرەشى بىلن؛ يار كېتىشى اېسە، دايم قرانغولىك يايىلىشى، جىملىك تېگرەك نى
قورشب آلىشى، آى كۈچىشى، كوز يا قىش ارەلىغى (فصلى) باشلەنىشى، قىغو
بولوتىدن ياغمىر ياغىشى؛ قوشلر سىرەش دن قالېشى كېى اۋخستەملر بىلن
تصويرلنەدى.

بو تصويرلر، گۈزەل و بدىيى دىر البتە، بىراق هر يىر- ايكى شعردن كېىن
تكرارلنە دە، "تكرار، دل آزار" دېگن لرىدېك، دل آزار بۇلەدى. اۇنىقسە موضوع
هم كۆپراق بىر نرسە يعنى يارنېنگ گۈزەللىكى توصيفى، سېوگى، وصل و هجران
بۇلسە، اۋقوۋچىلر نېنگ شعردن لذت آلىشلىرى سۇنىب بارەدى.

«چېچك توغلىگن باغچه» گە سياحت/اس

اويغون نىنگ شعرلرئده نه يلغوز موضوع و مضمون نىنگ قىتە ريليشى، تصويرلر قىتە ريليشى كۆزگە تشلنەدى، بلكە وزن نىنگ بيرخىل ليگى و تكرارلەنىشى هم سىزىلرلى دىر. اؤرنك اوچون ايتماقچى بولسم، تورتلىك لرى نىنگ يوزدن ۷۰- ۸۰ تەسى نىنگ وزنى ۷ ھجاليك دىر، اما اويغون نىنگ اېنگ يىخى تامانى شونەدە كە، اونگە بير موضوع بير قتله يىخى توشونتيرىلىپ، تۇغرى رهنما ليك قىلىنسە دە، درحال اؤرگنەدى و عمل گە آشىرەدى. مېنىنگ توصيەم گە كۆرە آز چاغ دە نه فقط يىنگى موضوعلر؛ مثال اوچون اجتماعي واقەلر، قىزلرنىنگ اؤقىش و تحصيل آليش دن محروم بولگن ليك لرى، اقتصادي و تىنچ سىزلىك معمالرى، ايشى سىزلىك و قشاقلىك دن مھاجرت گە يوزلنگن يورتداشلىرىمىزنىنگ آغىر احوالى، تاشقىنلر و يېر سىلكىنىش لر كىي حادثەلردن ضرر كۆرگن انسانلرنىنگ اچىنرلى تورموشى، اجتماعي تېنگسىزلىك، خاتىنلرنىنگ حقوقي محرومىت لرى و اېركسىزلىكلرى كىي موضوعلرنى شعرلرگە آليپ كىردى، بلكە ۸ دن ۱۳ ھجاليك كچە وزنلرنى هم تورتلىك لرى دە ايشلتندى. بو ايش، شعرگە بولگن اونىنگ سېوگىسى و شعرى و تىليگە مسؤوليتلى قرەشى گە چىن گواه دىر.

اؤرنك:

"رستم تختى" يىنە - دە
گۆزەللىككە باي بۇلر
لېلرگە كولگى قىتېب
دلر قووانچ گە تۇلر

قورال - باروت اؤرنى گە
قلم حكىم سورەدى
ابلىمىز هم اويغانىب

ع/دكتور شفيقه يارقين

ياوگه قرشى توره دى

ينه آنه يورتيم گه

اېركين ليك هيد ساچه دى

قىزلر مکتب گه تامان

ينه كوليب چاپه دى

يا بو شعرده استقلال بيره مى نى قىزلر نينگ مکتب گه باريشى گه باغلب، حاکم
بؤلگن آغير شرايطنى عكس اېتيره دى. شعرده نوستالژيک نرسه لر (قىزلر نينگ
بيلرزيکلرى شيقير-شيقيرى، قۇللريده کتاب کؤته ريب، قووانچلى کوليش لرى)
گؤزه ل بديعى ليک بيلن تصويرلنگن:

معصوم قىزلر نينگ،

کؤزلرى ده شيرين رويا،

دوداغلرى ده کولگو،

بيلکلرى ده بيلرزيکلر شيقير-شيقيرى،

قۇللرى توله کتاب،

و يوره کللى قۇرقوودن بۇش بؤلگنده،

استقلاليمىزنى بيرهم آله ميز!

هر مسؤوليتلى شاعرينگ بورچى، اوخله گن خلقنى اويغاتيش؛ تورغون ليککه
قالگن اېلنى حرکت گه ساليش؛ اوميدى اوزيلگن اولوس گه اوميد بهريش و اولرنى
بيلر شيش گه قچيريش دير. اويغون بو بورچينى تورلى شعرلريده بجرگن.
قويده گى شعریده اوچ ييل دن بهرى خلقيميز باشيگه توشگن آغير وضعيتنى

«چيچڪ، توغيلگن، باغيجه» گه سياحت/ف

انگله تيب، خلقنى بىر بۇلىش و توركىستاننى قىتە قوريش گە چقىره دى. بىر - ايكى بۇلەگىنى سىز عزيزلرگە تقديم ايتە من:

قرانغولیک چؤکردی

جیم-جیت تون پیکری گہ

آی قیغوریب باقردی

یورتی میز محشری گہ

جودہ یمان میس - میس لر

قولاقلر گه یبتردی

خلقىمىز تۇدە-تۇدە

یورتی نی ترک اہتردی...

تورکستان توپراغی نی

ياولردن آلىنگ، اېلىم

غنیم لر یورہ گی گہ

قۇرقوونى سالىنگ، اېلىم!

يا باشقه بير شعري دن بو بؤلک لر:

تورک چناری یوکسک ابدی

تالہ لری نی کپس دی لر

هر پیری گه آت لر قویب

یا ولر، مقصدگه یبتدی لر

اويقودن اويغانينگ خلقىم!

ينه بيرليک چاغى كېلدى

ياوولرئيمز رېجە تارتىب

توركىستان بغيرىنى تىلدى

اويغون شعرلىرى حقيده كۆپ سۆزلەشيم و يازيشيم ممكن. قىسقه قىلىپ
ايتماقچى بولسم ده، اويغون آز مدتده كۆپ شعر يازگن و يىخشى شعر
يازهياتگن ياش شاعرلرئيمز سيرهسىگه كيرهدى. اونينگ كۆپ شعرلريده
اۆزبېك-تورك خلقى نينگ سېسى اېشيتيلهدى؛ ارمان-ايستكلىرى اۆز عكسنى
تاپهدى و شو بىلن بيرگه، اىلىق انسانى سېوگى و سىزىلرلى گۆزەل حس-تويغولر
اۆقووچى يورهگى گە سىنگىب بارهدى.

بو تۆپلەمنى مراق بىلن اۆقىشىنگىزنى ايستهيمن. بو شعرلر، سىزگە ياقهدى و بير پَس
بولسه- ده، سىزنى خيال و توشگە ايلنگن شعر دنياسىگە آلىب بارهدى، دېپ
ايشانچ بىلن ايتىشىم ممكن.

جانەجان آنە تىلئيمز اؤسىب بارىشى، اۆزبېك ادبياتئيمز و شعرئيمز كون سەيىن
كۆركمراق بۆلىشى و اويغونگە اؤخشش شعرگە مشتاق ياش شاعرلرئيمز سانى
كۆپەيىشى ايستهگى بىلن سۆزلرئيمنى توگتەمن.

دكتور شفيقه يارقين

ستوكهلم/اكتوبر ۲۰۲۵

استادىم دكتور شفيقه يارقىن گە:

برماغلىرى دن تامگن بىلىم
 يىشتىدى يۈرەگىم باغىنى
 مېنىڭ يۈزىم گە آچىدى يىنە
 شىرىت كۆركم قوچاغىنى

قنات بېردى، اوچىب اۋتەمن
 ادبىنىڭ يىشىل گلزارى دن
 تازە نەس تىم گە كىردى
 اۋزىپك تىلى نىڭ ايفارى دن

ادب سىرىن اۋرگىتى مېنگە
 كۆپ خطالىرىمى كېچىرىپ
 تشويق، تىرىپ كۆرسىتى دايم
 بىلىم بولاغى دن اچىرىپ

استادىمىز «شفيقه يارقىن»
 تىلىمىز بىختى گە بار بۇلىن
 تىنمەى زىمت چىككن قۇللىرى
 آق، قىزىل چىچكلىرگە تۇلىن

۲

تانگ قناتینی قاقیب،
پتونلی لر هید ساجیب،
«کون خیرلی» دېب کېلدى،
قویاش کۆزى نى آچیب.

یېل گیتارینی چالیب،
بنفشه لر اویالیب،
گۆزهل قیز پېشوازی گه،
مېن چیقە من گل آلیب.

تانگ نفسی اېسگنده،
گل آچیلر چمنده،
قوتلوغ اوچره شوو چاغی،
یار گه بۆله من بنده.

چای بیلن غزل یخشی،
گل بیلن حمل یخشی،
ناز قیلیب کېلسه یاریم،
لېی ده عسل یخشی.

۳

تانگ چاغى شېنم تامردى ،
گۈزەل گللىر يىراغى گە .
مېن اېسە تىترەب ايتىلدىم ،
قىزگىنە نىنگ دوداغى گە .

قوش لىر ياقىملى كويلردى ،
چېچك چىرايى گە باقىب .
مېنىگ يارىم ناز قىلردى ،
كۈكرەگى گە گللىر تاقىب .

مىن شىمال اېسىب ، يىنە ،
جانىمنى تازە قىلردى .
گۈزەل گىنە مېنگە تمان ،
يۇپقە لىبىنى تىشلردى .

تون لر، یولدوزلرنی تهریب،
قولاق لری گه تاقدیم.
آی دېک پارلاق یوزلری گه،
تانگه چه حیران باقدیم.

کولگنی ده یوره گیم ده،
سېوگی کولیب اویغانردی.
آمو دریا تؤلوقونله نیب،
تورکستانیم قووانردی.

۴

كوز فصلى نىنگ قۇللىرى ،
آلتىن يىراق ساچه دى .
مېن سېوگن گۈزەل گىنە ،
ساچلىرىنى آچه دى .

حسنى گە قىچە باقسام ،
يورەك كىنەم تۇيمەيدى .
آلمە باغ قوچاغىنى ،
مېنگە آچىب قۇيمەيدى .

هر لحظه هم ايستەي من ،
رېيم دن وصالىنى .
ساغىنىچ يىلن سۇرەيمىن ،
دوداغى نىنگ بالىنى .

هر كولىب باققن لرى ،
مېنگە جودە ياقەدى .
كۆزلرى نىنگ تۇلقونى ،
دلنى آلىب آقەدى .

باشى دە زر تاقى سى ،
توركانە كۆرونەدى .
جانىم گە اۋت سالىش گە ،
نازلرى اورونەدى .

تونلر كۆزىم دن اويقو ،
آلىس-آلىس گە قاچكن .
قىز گىنە نىنگ خيالى ،
باشىم گە قنات آچكن .

۵

بو كۆركم چمن ده قويون
لشكرى نى تارتىب كېلدى
آق - قىزىل گللىرى اوزىب
قوش لرنىنگ بغرى نى تىلدى

ياغاچ لرنىنگ پىراغى نى
ساووق شمال تاراج اېتدى
قرغەلر هم هجوم قىلدى
بلبل لر چمن دن كېتدى

بخت نىنگ يشىل اۋتلاغى نى
قرا تاشقىن باسىپ آلدى
خېلى دن ايرىلگن جىران
بۆرى گە يېم بۇلىپ قالدى

تورک چناری یوکسک اېدی
تاله لری نی کپسدی لر
هر بیرى گه آت لر قویب
یاو لر ، مقصد گه یتدی لر

اویقودن اویغانینگ خلقیم!
ینه بیرلیک چاغی کپلدى
یاوولریمیز رېجه تارتیب
تورکستان بغرى نی تیلدى

۶

كولگىنگ و ياغمير تۇقنشە
يېل اېسىب، كۆكلم بۇلەدى
طبيعت دلى آچىلىب
تېوهرىك گل دن تۇلەدى

ياوايى قىزغىلداق يشنب
دلە چىرايى آرتەدى
سوسن و سنبىلر كولىب
عشوەلرى نى ساتەدى

آلىس گە كېتكىن چومچوقلر
قېتە قنات قاقىب كېلر
ساچىنگ قىلن اۋرمانى دن
يىنگى باش پىنەلر تىلر

بولاققینه نینگ كۆزى دن
قووانچ ياش لرى آقه دى
هيدىنگ ترقلگن هوا ده
نفس آلىش هم ياقه دى

تانگ چاغى تامگن شبنم لىر
ميسه كۆزىدن آقه دى
يومشاق تيزه ننگه باش قويسم
آى كوليب ، مېنگه باقه دى

۷

سېن كېلگىن چمن سارى ،
گللىر تماشاسى گە .
كولىب -كولىب يىنە باق ،
كۈنگۈل تمناسى گە .

ساغىنچ ياش لرى تامسىن ،
دوداغىنگ پىراغى گە .
دايم گللىب يىشنەسىن ،
سېۋىكى نىنگ قوچاغى دە .

ساچ لرىنگ نى توتىب ، مېن ،
كۈزلىرىم گە سورتەيىن .
قوۋانچ تياغى يىلن ،
قىغولر نى تورتەيىن .

كۆزلرینگ قهوه‌سی دن،
گۆزەل گینه‌م، ایچه‌یین .
خیال كېمه‌سی بیلن،
دریالرنی كېچه‌یین .

قیزیل گل لر بزمی گه،
تانگ‌ده مېنی چقیرگین .
سېوگیم‌نی عمر بوی،
یوره‌گینگ‌ده یشیرگین .

۸

سوو آققن اريغ لرده،
ينه ده، سوو آقه دى.
ميسه لر باش كوته ريب،
نرگس لر قاش قاقه دى.

سيراقي قوش لر كهليب،
قوشىغى نى كويله يدى.
گوزهل گللرگه باقيب،
يوره گى دن سويله يدى.

ايستك لر ياغاچ لرى،
مېوه لردن توله دى.
بخت، نغمه سى نى چالسه،
آي و قوياش كوله دى.

سېوگى نىنگ اتى چاپر،
يوره گيم اۋتلاغى ده.
يشنب - آچيله دى گل،
آي بېگيم نىنگ باغى ده.

اېركين ليك قنات قافر،
توركستان آسمانى ده.
سېن هم كولىب كېله سن،
قوچاغيم قۇناغى گه.

۹

تانگ دە قوياش گە غنچە ،
كولىب ، كۈنگۈل آچەدى .
ساچى نى ترەب يارىم ،
ايفارى نى ساچەدى .

آلىس لرگە قلدیرغاچ ،
قناتى نى قاقەدى .
اوزاق دن توريب يارىم ،
مېنگە كولىب باقەدى .

بنفشە لرنى تېرىب ،
كۆكرەگى گە تاقەيىن .
بۇيى شرشرەسى دن ،
آلمە كيىيى آقەيىن .

بال دېك چوچوك لى دن ،
نېچە موچچى آلەيىن .
قوچاغى گە باش قۇيىب ،
عمر بۇيى قالەيىن .

۱۰

انچه يېللردن بېرى ،
غم مېن گه اېشېك آچگن .
آي هم ياشينيب مېن دن ،
اوزاق - اوزاققه قاچگن .

لحظه لريم قوياشى ،
قووانچ لرگه تۆلمه يدى .
اۋرمان ساچى نى ترەب ،
يۈرەك آچيب كۆلمه يدى .

ايرىلىق سيقوولرى ،
اوميدىم نى اۋلدىردى .
كۆزىم نى دريا قىليب ،
دلنى قان گە تۆلدىردى .

كاش! مېنى سېويب كېلسە،
غم، آت گە مېنىب قاچسە.
قووانچىم چومچوقلرى،
كۆك سارى قنات آچسە.

شوندە، لحظه لر گلى،
گۈزەللىك لر گە تۇلر.
دلر نى افسون قىلىب،
يشنب - آچىلىب كولر.

۱۱

سېکین ، سېکین یؤل باسیب ،
بېگیم سفردن کېلدى
کولگی لری بیلن ، او
قیغو بغری نی تیلدى

ایسیق قۋینی دن ساجیب
یاقیملی ایفاری نی
گۈزه للیککه بای قیلدى
بو یېل نینگ بهاری نی

دله دن چېچک تېریب
ساج لری گه تاقه دی
مېن قره گنده ، کولیب
عشوه بیلن باقه دی

گۈزه للیک دن تۈله دی
کولگنده بستانیمیز
دایما یشنب تورسین
گۈزه ل تورکستانیمیز

۱۲

تېرمىلىب اېككى كۆزىم،
اېشىككە تىكىلدى.
گۈزەل توركىستان اوچون،
يۈرەگىم سىقىلدى.

كېچەلر خىالىم دە،
گۈزەلىم مەھمان اېدى.
سحر چاغى باقردى،
كۆزلىرى چۆلپان اېدى.

مېن سىلب اۋتەي، دېدىم،
اېسىن دېك، يىناغىنى.
آق-قىزىل گل يىشنەگن،
يۈزىدەگى باغىنى.

بىر نېچە گل اىستردىم،
دوداغى دن تېرىشنى.
گۈزەل يارىم يۇق دېردى،
قوچاغى گە كىرىشنى.

۱۳

كۈزىنگ كۈركم باغى دە ،
قنات قاقىب اوچىش نى ،
كۈنگلىم قوشى اىستەيدى ،
دوداغىنگ دن اۋپىش نى .

ساچ لرىنگ گىتارى نى ،
تونلر چالگىم كېلەدى ،
تىزەنگگە باشىم قۇيىب ،
دايم قالگىم كېلەدى .

تانگ شىمالى اېسگندە ،
قوياش قنات قاققندە ،
لىىنگ دن بۈسە بېرگىن ،
گللىر شېنم تاققندە .

گل بۇلسە ، چمن بۇلسە ،
قۇلىم دە دوتار بۇلسە ،
مېن كويلەسم يۈرەك دن ،
يۈزمەيۈز دلدار بۇلسە .

۱۴

عكسینگ نى ترقەتەسن مى دېب
تېلفون گە تىكلىب تورەمن
فيس بوك نى قىتە ، قىتە آچىب
پروفائىلىنگ نى مېن كۆرەمن

كوتىش چاغى نىنگ دىققەسى
ساعت بىلن تىنگ بۇلر اېكن
سېويب قالگن كىشى يورەگى
اىستك لىر دن هم تۇلر اېكن

توناولگون عكسینگ فيس بوكىنگ دە
محشرنى برپا قىلدى يەنە
يورەگىم نى نرگس كۆزلرىنگ
اۋزى گە شىدا قىلدى يەنە

سېنگه قنچه يره شرر اېدى
زر تاقى بىلن قىزىل كۆيلك
كۆرگن قىزلر نىنگ يوره گى ده
سېندېك بۇلىش اېدى بىر تىلك

مېنىنگ يوره گىم هم اىستردى
يقىن دن كۆرىش نى قىز گينه
يوشاققىنه قۇلىنگ نى توتىب
يانىنگ ده تورىش نى قىز گينه

سېن اۋشە چىرايلى اۋزىپك قىزى سن
كۈرگىنىم دن بېرى اويقومنى آلدىنىگ
خيالىم باغى دە آدىم تشلەبان
كېچەلر قۋىنى دە تويغومنى آلدىنىگ

تانگ سحر چاغىدە، اۋپگنى توشىر
چېچك -مىسەلر نىنگ يوزى گە شىنم
مېنىنگ يورە ككىنەم، سېنى ساغىنب
اويغاق كۈزلرىم گە كېلتىرەدى نم

كاشكى رىيم مېنى يىل يرەتسەيدى
يىناغىنگ گلىنى يىر اۋپسم اېدى
قرا ساچلرىنگ نىنگ اۋرمانىن كىزىب
ايسىق قوچاغىنگ گە بىر چۈكسم اېدى

گۈزەل كۈزلرىنگ نىنگ كېنگ دريا سى دن
آى بېگىم، آلمەدىك آقسم اېدى كاش
باغچه مىز نىنگ چېچك لرىنى تېرىب
سوت دېك آق بۋىنىنگ گە تاقسم اېدى كاش

۱۶

قرانغولیک چۆکردی
جیم-جیت تون پیکری گه
آی قیغوریب باقردی
یورتی میز محشری گه

جوده یمان میش -میش لر
قولاق لر گه پیتردی
خلقیمیز تۆده -تۆده
یورتی نی ترک ایتردی

قنچه سی یؤل گه چیقدی
طیاره گه آسیلیب
مظلوملرچه اۆلدی لر
آسمان دن ییقیلیب

یاونینگ ایتکن ظلمی گه
دنیا کولیب توردی لر
بیز دن مستند آلیب
تحقیر قیلیب کۆردی لر

ينگى ليك نينگ باشى ده
بىزنى لىلام قىلدى لر
يره ميز گه توز سېيىب
بغريمىزنى تىلدى لر

ينگى دوران باشلەنر
اويقوده قالمنگ، اېلىم
قولاق لرينگىزنى هم
كرلىككە سالمنگ، اېلىم

توركستان توپراغىنى
ياولر دن آلىنگ، اېلىم
غنيم لر يوره گى گه
قۇرقوولر سالينگ، اېلىم

۱۷

يوره گینگ نى مېنگه بېر ، بېگيم ،
كۆزلرينگ ده سېوگى نى كۆرهى .
اۋزىم نى بخت لى بېلىب ينه ،
اېركين يېش ، دوران لر سورهى .

آقشام ، قۋىنينگ باغى گه بارىب ،
تازه نفس آلەى حمل نى .
قۋى سۋرەيىن قېچاقى گۈزەل ،
دوداغىنگ دن تامگن عسل نى .

آدىم لر يىنگ نى استەراق قۋى ،
شۋرە سىنى ، اېسىن ساتمە سىن .
جان و دلىم گه عذاب بېرىب ،
كىم لر قولاغى گه آتمە سىن .

سېن بو چمن نىنگ چىرايى سن ،
هر كىم گه كولىب ، قباق آچمە .
گل گە ، قرغە بېرالمس سېوگى ،
هر كىمسە گە عطرىنگ نى ساچمە .

۱۸

باغيميز نينگ گللىرى ،
تانگ چاغى آچىلدى .
يارىم ساچ تره گنده ،
خوش هيدى ساجىلدى .

گل عشقى گه بلبل لر ،
يوره گى دن كويلردى .
گۈزەل بېگىم خيالى ،
قولاغىم گه سۋىلردى .

كپەلك قنات قاقىب ،
مرسللر دە تونردى .
يوره گىم قوشى يىنە ،
او قوچاققە قۇنردى .

ارىغ دە تىنىق سوولر ،
كوئىل ، كوئىل آقردى .
گۈزەل قىز سوو بېتى دە ،
گل يوزى گە باقردى .

شبم که گل یی راغی،
قوچاغی نی آچردی.
موچچی تیله گنیم ده،
یار اویالیب قاچردی.

۱۹

قىش تونى قنچه اوزون ،
اىستك لريم توگنمس .
هر قنچه كه يالوارسم ،
بېگيم يوره گى كۈنمس .

كۈنگلى ده سېوگى موجى ،
كۈزى ده ناز بولاغى .
يىناغى ده ىشنەيدى ،
گۈزەللىك كۈركم باغى .

دېرەزە دە تورىب ، يار ،
تىشلەيدى دوداغى نى .
آلىس دن قرەب مېنگە ،
آچەدى قباغى نى .

آپاقتینه گوده سی ،
مرمردن یۈنیلگن دېك .
چیرای و یومشاقلیگی ،
كۈكلمدن تۈکیلگن دېك .

گل یوزی گه دل بېریب ،
بلبل زاری من ، مېن .
یۈللری گه تېرمیلیب ،
كۈپ بېقراری من ، مېن .

۲۰

تون لر نینگ قرانغولىگى گە،
بىرتە ياروغ چراغ ايستەيمىن .
يالغىزلىك قرانغولىگى گە،
بىرتە آچىق قباغ ايستەيمىن .

كېچ قورون اېشدىن قىتگىم دە،
مهرى نىنگ چايى نى ايستەيمىن .
قامتى مەين تال گە اۋخىشش،
آيىم چىرايى نى ايستەيمىن .

يورەگى دە سېوگى جۋشقىنى،
كۈزى دە شىرىن رويىا بۇلسە .
مەن اونگە شىدا يوسف بۇلىب،
او مەن اوچون زلىخا بۇلسە .

كۈزلىرىم دن يىراق بۇلگندە،
نفس آلىشىم آغىر بۇلر .
قىغو بولوتى قنات قاقىب،
يورەككىنەمدە ياغمىر بۇلر .

۲۱

كۆكلم كېلەدى قىتىب
باغ دە یشەنەيدى گلر
ياغاچ يالەلرى دە
كويلەيدى كۆپ بلبلر

رستم تىختى ینە -دە
گۆزەللىككە باي بۇلر
بلرگە كولگى قىتىب
دلر قووانچ گە تۇلر

قورال -باروت اۋرنى گە
قلم حکم سوره دى
ابلىمىز هم اويغانىب
ياوگە قرشى توره دى

ینە آنە يورتىم گە
اېرکىن ليکک هيد ساچه دى
قىزلر مکتب گە تامان
ینە كوليب چاپه دى

مېنگە قوچاق آچىب ، سېن
لېدن بېرەسن عىسل
يەشەن بېرەسن -دە
بۇلەن فارەم حمل

۲۲

اېسلم لرینگ بېرر عذاب ،
سېن گۈزەل گېنەم كېتمە گېن .
حالیم بۇلر جودە خراب ،
سېن عسل گېنەم كېتمە گېن .

هندوكش نینگ يوكسك ليگی ،
كۈكچە دريانینگ آقیشی .
سېن بیلن كۆپ گۈزەل اېدی ،
آی بېگ گللری باقیشی .

سېن هر كولیب كېلگە نینگ دە ،
تويغولریم اويغانردی .
قلدیر غاچ لر قنات قاقیب ،
يوره ككینه م قووانردی .

قوچاغینگ مېسە زاری دە ،
كېچە لر ياتگیم كېلەدی .
تانگ باغی دن گللر اوزیب ،
عشوە ننگە ساتگیم كېلەدی

۲۳

چېچك عطرى نى ايسكه مه گين ،
بلبل كيبي مهن قيزغانه من .
تون لر ، توش لر يم ده بولسه هم ،
شيرين اويقودن اويغانه من .

تانگ چاغى گل سيري گه چيقمه ،
اپسين اوپمه سين يناغينگ نى .
سحرلى قولى سيله مه سين ،
قيپ - قيزيل ايككى دوداغينگ نى .

كوزگوگه كوليب - كوليب باقمه ،
سبوگيليم ، تينچيم نى بوزه دى .
يوره گيم گه اوت ياقيب ينه ،
جان رشته لر ينى اوزه دى .

كېلگىن، قۇللرىنگ نى مېنگە بېر،
بىرگە كېتەيلىك چمن سارى.
طىيەت قۇللىرى بېزەگن،
اوگۈزەل آنە وطن سارى.

سېۋگى قۇشىغى نى كويلەسىن،
آمو دريانىنگ تۇلقونلىرى
پېشوازىمىز گە اۋىنب چىقسىن،
كوز فصلى ساچكن آلتونلىرى.

۲۴

قوياش اويغانمەيدى اويقودن
قوشلر كويلەمەيدى قۇرقوودن
باش كۈتەرەي دېدىم، بۆلمەدى
سېن سىز، وحشتلى قرانغودن

آسمان قباغىنى آچمەيدى
كوز آلتىن رنگىنى ساجمەيدى
سېن سىزلىككە دە ساختە كولسم ھم
قيغولر يانيم دن قاچمەيدى

ياغاچ حسرت بىلن باققندە
خىل مە -خىل يىراقلر آققندە
آھىم يېتى آسمان گە يېتىدى
دردىنگ بغيريم گە ميخ قاققندە

چمن، رعناسىنى ساغىندى
غزل، معناسىنى ساغىندى
يورەككەنەم اينىتقىب، ينە
كۈزى شەھلاسىنى ساغىندى

۲۵

یوکسک درخت بوی گه،
یازدیم گۆزل آتی نی.
تانگ اویقوسی ده اؤیدیم،
لی نینگ نباتی نی.

تانگ ده بلبلر کولیب،
کویله دیلر چمن ده.
قیزغداق لر ایشیتیب،
اؤینه دی لر دمن ده.

آق قیزیل گل گه قره ب،
کیلک قنات آچدی.
ساچی نی تره ب سنبل،
خوش، خوش عطری نی ساچدی.

گۆزه للیگی نی سوولر،
بلیغ لر گه سؤیله دی.
سېوگی نغمه سین اېسین،
جانی بیلن کویله دی.

بیر كېچە گۈزەل مېنگە،
مېھمان بۇلىب قالسەيدى.
تون بۇيى قوچاغى گە،
مېنى اۋرەب آلسەيدى.

۲۶

آسمان نینگ بوسه لری ،
قۇنه دی گل یوزی گه .
آی یوزی نینگ خیالی ،
پارله یدی تون کۆزی ده .

تورکستان اؤرمانی دن ،
اېسه دی مَیین شمال .
یاریم نینگ کولگنی ده ،
لبی دن تامه دی بال .

تاله -تاله ساچی دن ،
قویاش کولیب باقه دی .
گۆزهل قیزنینگ عشوه سی ،
جانیم گه کۆپ یاقه دی .

کپلک سېوگی سی نی ،
چېچک لر گه سؤیله یدی .
یار باققه بارگنی ده ،
یشیل درخت کویله یدی .

قرانغو تونلریم گه،
گۆزهل گینه م کله قال.
یوره كده گى سېوگیم نى،
یخشی گینه بیلیب آل.

۲۷

مېنگە كولىب قرەسنگ ،
قوش دېك اوچىب كېلەمن .
قوچاغىنگ گلزارى گە ،
آيىم ، كۈچىب كېلەمن .

تون قۋىنى دە كويلەسنگ ،
"يارقىن"تىنگ ناى -نايى نى .
كۈكرەگىنگە تاقەمن ،
يولدوز نىنگ چىرايى نى .

يوشاققىنە تىزەنگە ،
مېن قۋىيەمن باشىم نى .
خوش لىك دن آقىزەمن ،
درىا دېك كۈز ياشىم نى .

كېتىسنگ كۈپ ساغىنەمن ،
ھەر لحظە سېن گۈزەل نى .
بىر سۈرەى دېب يانەمن ،
لىنىگ دەگى عسل نى .

عطرى نى ساجىب گللىر،
آچىلسەيدى باغىم دە.
رېىم سېن گۈزەل قىزنى،
آتسەيدى قوچاغىم گە.

۲۸

كۆكلم فصلی تانگی ده،
ياغمير سيم، سيم ياغردى.
گۈزەل ياريم باقىشى،
يۈرەگىم نى ياقردى.

ياغمير سووى نى ميسە،
قولاغى گە تاقردى.
كۈزلريم درياسى دن،
سېۋگىلى يار آقردى.

تۈركستان باغلرى ده،
قوش لرقنات قاقردى.
مېنگە تمان يارگىنەم،
كاكل قاقىب باقردى.

ارىغ بۋىي گە بارىب،
يۈزىن سوو گە كۈرردى.
نازى نى مېنگە ساتىب،
قباغ آچىب تورردى.

آتىمنى توتىب يىنە،
گاھ مېنى ھېقىرردى.
لبى ضىياقتى گە،
بىرار تون چقىرردى.

اېسلم لرى قالدى-يو،
يىخشى دوران لىر بىتدى.
گۈزەل قىزنى تەقدىرى،
غەربت گە آلىب كېتدى.

٢٩

ينگى يېل يېتىب كېلدى،
آق، قىزىل گل آچىلدى.
گۈزەل قىزىلر كولىشىپ،
يۈرەگىم نى سوو قىلدى.

بىرى سى آچگن چىراي،
اېككى يۈزى خوددى آي.
جانىم گە اۋت ياقەدى،
ناز، عشوہ گە انچە باي.

ساچى بېلى دن اوزون،
عطرى قىلەدى افسون.
كۆكلم خوش هوا سى نى،
ينە اېتەدى افزون.

تورلى چېچك لىر تېرىپ،
دوكانە سى گە بېرىپ.
مېنگە كولىب باقەدى،
قلىم تۇرى گە كېرىپ.

هوشىمنى آلدى كۆزى،
بال كىيى شىرىن سۆزى.
خىالىم آسمانى دە،
پارلەيدى گۆزەل يوزى.

قوياش جىم گىنە باتسىن،
گل شبنم سووين تاتسىن.
گۆزەل سېوگىلىم بىلن،
تونىم توگب، تانگك آتسىن.

٣٠

ييل كېلىنى بېھار ھم ،
او گۆزەلنى كۈتەدى .
يۈلى گە ميسە تۈشب ،
اونگە چېچك تۈتەدى .

بادام گلى اۋىنەيدى ،
اېسىن گيتار چالگندە .
تلىپىنەن من ... يانىم دن ،
بېگىم اۋتېب قالگندە .

تانگ يارىشگندە يىنە ،
قوش ، چېچك اويغانەدى .
"خىرلى كون "دېگندە ،
يۈرەگىم قىوانەدى .

چومچوق لر قنات قاقىب ،
ھەر تمان گە اوچەدى .
خياللىرى كۈلگندە ،
باش دن ھوشىم كۈچەدى .

توشیم ده چقىره دی ،
یناغى نینگ باغى گه .
محکم توتیب آله دی ،
مهرلى قوچاغى گه .

۳۱

كېل، گۈزەل اۋزېك قىزى،
ينە طبيعت كولسىن .
مىسەلر باش كۈتەرىپ،
دلەلر گل گە تۈلسىن .

چمن جودە ساغىنگن،
آدىم لرىنگ سېسىنى .
يۈرەك كىنەم اىستەيدى،
قرا ساچىنگ ايسىنى .

قرا تون دە ايزلەيمىن،
سېوگىلىم، آى يوزىنگنى .
كۈرەى دېب يالوارەمن،
اېككى نرگس كۈزىنگنى .

سېن بۇلمەسنگ، گۈزەلىم،
بھار، بھار اېمس -دە .
بنفشە دن ترقلگن،
ايفار، ايفار اېمس -دە .

كېل ، گۈزەل اۋزىك قىزى ،
بھارىم ، بھار بۇلسىن .
كۈكسىم دەگى بۇش يورەك ،
سېۋگى گلى گە تۇلسىن .

۳۲

کېلېشېنگ ایستک لری ،
گلله یدی اوۋی لریم ده .
دایم آتینگ ینگره یدی ،
گۈزه لیم ، کوی لریم ده .

آلتین -کوموش دن یاتاق ،
سېنگه توزه ته ی ، بېگیم .
دنیا قووانچ لری نی ،
سېنگه اوزه ته ی ، بېگیم .

اوزون قرا ساچینگ نی ،
ساغینچ بیلە آچه یین .
برماغیم بیلە ترەب ،
خوش عطری نی ساچه یین .

قۋینینگ گۈزەل باغی ده ،
ینگى اوۋیه قوره یین .
اۋزیم نی بخت لی بېلیب ،
یخشی دوران سوره یین .

توركستان توپراغى نى ،
گلشن كى توزه يليك .
كوچ و بيرليك ده ياونينگ
تاميرى نى اوزه يليك .

خلقىميز بيله كوليب ،
بيرگه ليك ده يشه يليك .
باغ تيكانى نى اؤريب ،
گل دن قالين توشه يليك .

۳۳

كۆزلرينگ دريا سى گە ،
دل قوشى چۆمىلەدى .
تىنچىم كېمە سى چلقىب ،
موجى گە كومىلەدى .

تون بۆيى كۆزلريم دن ،
اويقولريم قاچەدى .
كولگولرينگ خيالى ،
ابشىگىم نى آچەدى .

ابسلم لرينگ آتى دە ،
هر تمان گە چاپە من .
هجران صفى نى بوزىب ،
وصلينگ گە يۇل تاپە من .

يوره گىم نى ابزەدى ،
يالغىزلىك سيقوولرى .
كۆزلريم دن آقەدى ،
ايستك لريم سوولرى .

سېنگە مېن ايشانە من ،
تانگ چاغى ياغدوسى دېك .
قېتە كولىب كېلە سن ،
كۆكلم نېنگ كۆزگوسى دېك .

۳۴

آقشام لرده، آی بیگیم،
دېره زه دن باقه من.
کېلشینگ اومیدی نی،
کۆزلریم گه تاقه من.

سېن سیزلیک ده قناری،
دلی دن کویله مهیدی.
کپه لک سېوگی سی نی،
گللرگه سؤیله مهیدی.

تانگ ده قویاش یاغدوسی،
گل قۆینی گه چۆکمهیدی.
اېسین، بۆسه یاغمیرین،
میسه لرگه تۆکمهیدی.

توش لریم نی ایتسم - ده،
آمو دریا کولمهیدی.
تعبیرین ایتیب مېنگه،
قووانچ لرگه تولمهیدی.

چمن گۈزه للیگی گه ،
یوره ک قوشی باقمه یدی .
سېن سیزلیک ده کۆکلم هم ،
مېنگه تنی یاقمه یدی .

کېل ، طبیعت یرەتسین ،
هر یاق ده چیرای لیک نی .
قیزغلداق لر کولیشیب ،
قیلسین اېرکه تاي لیک نی .

بختیمیز آسمانی دن ،
قرا بولوت لر کۆچسین .
قسمتیمیز لوحی دن ،
أیریلیق آتی اۋچسین .

۳۵

یاووز، باستیریپ کېلدى
آنه توپراغیمیزگه
معصوم لرنی اۋلدیردی
جنت دېک باغیمیزده

دلہ لرنی سوغاردی
شہیدلریمیز قانی
تاش-توپراققہ کؤمیلدی
آنه جانلر ارمانی

کېلینلر قۇلى اېدى
قىزىل، خينه رنگى دن
کياوونى توتىپ آلدی
غنىم لرنى رنگ بىلن

ظلم زنجیرى نى اوز
باتورسن، آزاده سن
باش اېگمه گین قول لیککه
تورک و توران زاده سن

اويغانگن لر ، اويغاتسين
غفلت ده گى ملت نى
قۇلوزدن باي بېرمەنگيز
كېلگن يىخشى فرصت نى

۳۶

اوکه جان! سلام بېرمه ی،
جانیم گه آلاو یاقمه
یوزمه یوز بۆلگه نینگ ده
بېگانه لر دېک باقمه

تیلینگ نی تبر قلیب،
اومید درختین اورمه
یالغانچی لر یانیده
اوکه جان، کولیب تورمه

بیزنی اجره تیش اوچون
اولر یالغان لر توزر
دیدی لر که: یېرنی سوو
آدم نی آدم بوزر

پکه لهیدی شوق بیلن
فتنه اوتی نی تبر-تبر
اۆزینگ گه کپل، اوکه جان
بۆلمه سه کۆپ کویه میز

۳۷

قلم ، قلم قاش گينه م
كېله دى يوواش ، يوواش
نظر سالمه ي اۋته دى
او گۈزەل ، يوره گى تاش

يشيل بۇيى دېك اونينگ
صنوبر چمن ده يۇق
بەبە ، بوندە ي عشوه ناز
ينه هېچ سمن ده يۇق

ساغينه دى گۈزەل نى
تون لر چۇلپان كۈزلريم
كون آشيب كۈپە يە دى
ايتالمە گن سۈزلريم

قۇل ، اياغيم تيتريدى
چيرايى نى كۈرگن ده
دوگانه سى نى كوتيب
محله ده تورگن ده

گل عطری نی ایسکه سه
قیزغه نیب ، لال قاله من
یپل اونی قوچاغله سه
تیل نی تیشلب آله من

۳۷

وفا شبنمی تامر
لبی نینگ پیراغی دن
بی قرارلیک اېسه دی
یوره گی نینگ باغی دن

گۈزەللیک یاغدولری
یوزی دن ساچیلە دی
کۈرکم گینه قوینیده
چېچک لر آچیلە دی

باقیشی دریاسی دن
سېوگی تۆلیب آقه دی
قۋشه قاشینی دایم
کولیب، کولیب قاقه دی

هر کون یۈلی ده توریب
مېن اینتیقیب کۈته من
قۇللریم گه گل آلیب
گۈزەل قیز گه تۈته من

۳۹

كۆپدن بېرى كۆرمەدیم
چېچك يوزینگنى، بېگىم
خيالىم گە نور ساچگن
ايككى كۆزینگنى، بېگىم

تون اېشىگىن آچكندە
تېلب تورە مەن سېنى
اومىد باغىن سوغارىب
توش دە كۆرە مەن سېنى

ھەر كۈن كۆچەنگە دە، سېنى
كۈتە مەن ارمان يىلەن
اېشىگىنگىنى آچمەيسەن
بىر لطف و احسان يىلەن

بىر مەرتە گۈزەل گىنەم
دېرەزەنگىنى آچىپ تور
سېن سىزلىك دە غەم چېكىن
بۇ تېلبە ھالىنى سۇر

۴۰

باشىنگگە قىغو ياغسە
يانىنگ دن دۋستىنگ كېتر
قرانغولىك چۈككندە
سايەنگ سېنى ترك اېتر

چۈنتەگىنگ بۇش بۇلگندە
حالينگنى كىمسە سۇرمىس
بىرگىنە سلام بېرىب
دۋست دېك يانىنگدە تورمس

رفاقت بازارى دە
پول سىز، اياغنى قۇيمە
طعنەلرىن اېشىتىب
"اويغون"، قىغورىب كۇيمە

ايسىق نانينگ پىشگندە
هر كىم كېلەدى اۋزى
بالدن شىرىن بۇلەدى
اولرنيگ ياغلىق سۋزى

۴۱

هر اېرته كؤچه ميزدن
اؤينب، كوليب اؤته سن
اريقچه نينگ بؤيى ده
دوكانه ننگنى كوته سن

آيفونينگ ساعتى گه
قيته قيته قره ي سن
شوقيم نينگ تاله سيني
گؤزه لگينه م، تره ي سن

ناز بيلن آرتيره سن
محلله چيرايى نى
كؤرگن كيشى دلى ده
كؤزينگ تاير جايى نى

درخت ياله لرى دن
مېوه سيني تېره سن
غنچه لينگنى آچيب
يوره گيم گه كيره سن

بۇيىنىگدە گى مىنچاق دېك
سېنگە يقين بۇلسە يىدىم
يىناغ لرىنگە دن اۋىپ
قوۋانچ لىرگە تۇلسە يىدىم

۴۱

گلشن دېك يور تيميز ده
گل، عطريني ساچردى
تانگ چاغى اېسين اېسيب
كۈنگوللرنى آچردى

اۋتلاق ده تينچ گينه
اۋينه شردى جيرانلر
تولقون له نيپ بارردى
يوره ك ده گى ارمانلر

ياش ييگيتلر بيرله شيب
تونگى مجلس قورردى
قشاقلر نينگ حالى نى
باريب، دايم سۋرردى

يورتى ميز ده محبت
همه گه ارزان اېدى
باىلر بيلن غريبلر
قانون ده يكسان اېدى

اوى ده، كۆى ده، ابركىن ليك

قناتى نى قاقردى

گۈزەل قىزلر لى دن

عسل دېك سۆز آقردى

۴۲

ياز فصلی نینگ تانگی ده
غنیم لر یتیب کەلدى
هر ياققه باروت ياقیب
وحشتنى برپا قیلدى

خلقىمیز بىلکه سی گە
مینگن لر قاچیب کەتدی
یىگیرمه ییللیک دولت
تویدن چیریپ، یتدی

خلققه وعده لر بیریپ
اۆزلىرى عیش سوریش ده
الده یدی کەله میز دېب
یا کؤکلم یا که قیش ده

اویغانیش دورى کەلدى
اېندی ایاققه تورینگ
سیاستنى اۋرگە نیب
ینگى دن دوران سورینگ

ينە توغرى يۇل تاپىنگ
تورك لىرىنگ دىياسى گە
اېلىنىگ قۇلىنى توتىب
قۇشلىنىگ روىاسى گە

۴۳

کولیب -کولیب قرەى سن ،
خیالیم کۈزگۈسى گە .
مېنى اۋرەب قوچە سن ،
تون لر قرانغۈسى دە .

نازنین آپا ققىنەم ،
سۈزى تاتلى عسل سن .
سېۋگى نىنگ عالمى دە ،
بىرتە گىنە گۈزەل سن .

كۈزلریم گلزارى دە ،
یشنب تورگن ریحان سن .
گۈزەللىك نىنگ يورتى دە ،
آى بېكە سن ، سلطان سن .

عمر بۋىى کوتىلگن ،
يورەك دەگى تىلك سن .
بختیم آچىلىشى گە ،
جودە ، جودە كېرەك سن .

كېلگىن ، سېوگى قوياشى ،
باشىم گە ياغدو ساجسىن .
اىستك لرىم گە قۇشىل ،
تشويش لرىم ھم قاجسىن .

وفاگلى ىشنەسىن ،
سېوگىمىز قوچاغى دە .
قووانچ ، ھىدىنى ساجسىن ،
اىستەگىمىز باغى گە .

۴۴

سېن سيزلىك ده قوياش هم
ياغدوسى نى ساچمه يدى
يوكسكلىك لر ده قوشلر
قناتى نى آچمه يدى

بهار كولىب كېلگنده
دلەلر رنگ ساچمه يدى
گلر لېن تۇلدېرىب
كولگولر گە آچمه يدى

قوانچىم بولاغى گە
ايرىلىق، تاشلر آتدى
يمان حالىم نى كۆرىپ
آي هم قىغورىپ باتدى.

سېوگى نىنگ درختى نى
ايسته گىم سوغارەدى
تونلر يوره گىم قوشى
سېنگە اوچىپ بارەدى

كېلمە سنگ ھەم قىزگىنە
يۈلۈنگ گە كوز تىكە مەن
كۈنگىلەم نىنگ مزارى دە
وفا گۈلەن اېكە مەن

۴۵

سېن،
قیسی باغده یشنه گن چیچک سن؟
که هر بیر دن،
هیدینگ کبله دی .
اما تپوره ککه هر قنچه باقسم،
کؤرونمه ی سن .
گاهی ده،
آی گه اوخشه ته من سېنی،
لېکن،
آی نینگ ایسی یوق .
یوره گیم ده،
حس اېته من سېنی .
تپوره رگیم ده سن،
کېلگین یوزمه یوز،
اېسیم نی اوغیرله گن گۆزهل !

اېركىن لىك

معصوم قىزلر نىنگ،
كۈزلرى ده شيرىن رويا،
دوداغلىرى ده كولگو،
بىلكلىرى ده بىلر زىكلر شقىر-شقىرى،
قۇللرى تۇله كتاب،
و يورهكلىرى قۇرقوودن بۇش بۇلگنده،
استقلالىمىزنى بىرەم آلەمىز!

۴۷

كۆزلرينگ ده گى اچىق قهوه،
كۈنگلومنى،
باله ليك اويقوسى دن اويغاتدى.
قاش لرينگ،
اشتياق قناتى نى بېرىب،
يوره گيم قوشى نى،
سېوگىنگ كۆكى گه اوچىردى.
دوداغىنگده گى كولگو،
يشه ماغيم اميد بېردى.
باقىش لرينگنى مېندن آلمه!
قۇى، كۆزلىم اويغاق قالسين.
قناتىم نى كېسمه!
قۇى، سېوگىنگ كۆكى گه اپركين قنات قاقهى.
كولگولرينگنى مېندن آلمه!
قۇى، ايستكلر بىلن يشه يىن.

سېنى كۆرگىنىم دىن بېرى ،
مىحلەمىز گۆزەل راق بۆلگەن .
كۆچەدەگى بالەلر نىنگ تۆپ اۋىنەشى ،
ياقىملى راق بۆلگەن .
حتى كېتتى چى لىر تاۋوشى ،
تاتلى راق اېشىتىلەدى .

سېن ،
قىسى اوروغ دىن سىن ؟
قىسى باغ دە يىشەن اۋسگەن چېچك سىن ؟
مونچە مەربان ،
مونچە گۆزەل سىن .
بىراق ، يوريشىنگەن يىللى ،
تورك گۆزەل قىزى سىن !

استادىم " شفىقە يارقىن نىنگ بو شىرىدن الھام آلدىم :

"سېن قىسى اوروغ دىن ،
كۆكەرىپ چىققىن سىن ؟
قىسى اۋرمان دە يىشەن اۋسگەن سىن ؟
كە

مېۋەلر نىنگ مەربانلىك دىر ؟ !"

۴۹

سېن كولدینگ و ،
كۆكلم كېلتىرگن نەفس لرىنگە دن ،
چىچكلەر قىش اويغوسى دن ،
باشى نى سىلكىتىپ اويغاندى .
قىش مەحتى نى چىكەن درخت تالەلرى ،
مېۋە ايستەگى دە ىشەندى .
باغ لردە قوش لىر تاۋوشى ،
★ "جىملىك پەردەسى" نى يىرتدى .
مېن تەمان ەم ،
بىر مەرتە كولىب باق ،
گۈزەلىم !

استادىم شەفەقە يارقىن دن :
جىم -جىتلىك آغىر پەردەسىنى ،
گاھىدە قۇرقۇۋىدىن تۇلە ەققىرىق ،
قىمىرلىتىپ قۇيماقد .

۵۰

تېلېفون گە قنچە كۆز تېكەي ،
بو يېرىم تون دە ؟
وعدەنگ پىتى دن ،
ساعت لىر اۋتدى .
حلى هم ،
قۇنغىراق قىلىشىنگ نى كۈتە من ،
سوۋسىز مېسە ، يامغىرنى كۈتگن دېك .
موبايىل دە گى اېسدەلىك لىرىنگ گە قرەب ،
يۈرەگىم نى قنچە باي بېرەي ؟

بو يېرىم تون دە ،
كۈنگىلىم كۆپ سىقىلگن ،
تاتلى كۈلىش لىرىنگگە ،
"سېۋە من " دىگن لىرىنگگە ،
باشىنگ نى يېلكەم گە قۇيىش لىرىنگگە .
تىنچى نى يۇقاتگن بو تېلبە ،
قۇچاغىنگگە چۈكىش نى ،
كۆپ ساغىندى .
بىراق سېن ،
تىنچ اوخلەگن سىن .

۵۱

باقیش لرینگ یولدوزی،
اۋیلاولریم آسمانی ده،
یلتیره ب تورر.
هوا گه ترقلگن،
قپ -قرا ساچینگ هیدی،
کۋنگلومنی سیلر.
کاش،
ساجلرینگ هیدی دېک،
سېن هم
یانیم گه کېلیب قالسنگ اېدی!

۵۲

بىلە من ،

شەرلرىمنى اۇقىيسن .

كولگولرىنگك عكسىنى ،

شەرلرىمدە تاپەسن .

قىزغىن سېۋگىمنى ،

مىصراع لىر قۇينى دىن سېزەسن .

اىلىق تويغوكە باتەسن .

بىراق ،

ياقتىرگىنىنگى بىلدىرمەيسن .

۵۳

بیر کون تاپه من سېنى ،
اېل گاو جومیدن ،
محلە میزنینگ گۆزەل کۆچە لریدن ،
مستعار آتینگ بیلن غوغا قیلگن ،
فیس بوک ترماغی دن .
مېندن قنچه یاشینه سن ؟
سېندن ایسته گیم ،
بیر قوچاق سېوگی دیر .

بختلی یششه شیم اوچون
قۇل لرینگ هورومی مېنگه ییترلی .
تانگ سیز کېچە لردن ،
قیغو هجومی دن ،
امان قالیشیم اوچون ،
آزگینه مهرینگ مېنگه بس .
مهربان قۇللرینگ نی مېندن آیە مه .
آزگینه مهرینگ نی مېنگه کۆپ کۆرمه .

۵۴

سېكىن -سېكىن ،
قوش اويى بوزوليش چاغى ،
بنفشه -پتونى لىر سۇلىش پىتى كېلماقده .

ايرىلىق ده ،
سېندن اېسده لىك قالگن بنفشه -پتونى لىر بىلن ،
شغللندىم .
پتونىلر ايچى ده ،
كۆز باغلانغىچ اۋىنه گىمىز ،
بنفشه نى اوزىب ،
ساچىنگگە تاققنلرىم ،
تانگ سحر و كون باتر چاغى ،
ارىغ چه بۋىى ده ،
تاتلى و ياقىملى سۈزلە گىمىز دورى ،
اۋتىب كېتدى ،
گۈزەلىم !

۵۵

ساچ لرينگ،
گۈزەل شرشرە گە اۋخشەيدى،
تينىق و ساووق!
قۇللريم كېمەسى،
شرشرەنگ دە سوزەدى...
ھەريانىنگ،
تورلى گۈزەل ليكلەردن تۈلە.
بۇيى دە،
قىزىل-آق چېچەك لىرىشەن بىر كۈن.
قۇيى دە، آي پارلەيدى.

۵۶

ساچ لرينگى تره گه نينگده ،
كۈز لريم بيلن ،
ساچ لرينگى اۋپه من .
كۈزگو گه باققه نينگده ،
قدنما آيينه بۇليب ،
قۇينيم گه اۋرەب آلە من .
باغچه ده ،
چېچك لرنى اوزيب ،
كۈكسينگ گه تاققه نينگده ،
ياقيملى نسيم بۇليب ،
قوچاغينگ باغى نى ،
ايسكب اۋته من .

۵۷

کاشکی،
گل خانه ننگ ده،
بیر چیچک بۆلسه دیدیم.
ساووقلرده،
سېوگینگ هورو می بیلن
ایستیه دیدینگ،
ایسیقلرده چنقه گنیم ده،
مهرینگ قۇللری بیلن،
سوو بېرسه دیدینگ .
سۇله یاتگنیم ده،
قولاغیم گه استاد یارقین نینگ،
نای -نای شعرلرینی اۇقیسه دیدینگ .
مېن،
بو باقیشرلینگ یاقیملی هواسی ده،
قیتە -قیتە،
یشنب اۇسسە دیدیم .

۵۸

سېن سىزلىكدە ،
قۇللىرىمنى ئۈپەن ،
ساچلىرىنىڭ ايسىنى بېرەدى ، دە !

اوىدن ،
دىرەزەدن ،
باغچهدن ،
اېسلملىرىنىڭ ھواسى اېسەدى .
و مېنى ،
اۋرەب آلەدى ، قوچاغى گە .
تېورەكدن ،
كولگوللىرىنىڭ تاووشى بېرەيدى ،
قوشلر ،
ياغاچلردە سېرەگن كىي .

كېل ،
اې بوتون بارلىگىم !
كوتىش ، آغىر يوك بۇلگن ،
كوچسىز بېلكەللىرىم دە .

۵۹

شعرلریم دن،
ساچ لرینگ یاقیملی ایفاری کبله دی .
تانگ چاغی،
کۆزلرینگ قویاشی مینگه الهام بیره دی .
کیپر یکلرینگ یازه دی،
آنه سی اؤپمه گن گۆزهل شعرلریم نی .
کولگولرینگ،
کیشی یره تمه گن اؤخشه تیش لرنی یره ته دی .

سپن کبره ک سن،
گۆزهل شعرلریم نی یره تیش اوچون .
شعرلریم کبره ک،
گۆزهل لیگینگ نی دنیاگه کۆرسه تیش اوچون .

۶۰

كېل،
باغچه ده گى اريغ بۇيى گە .
قۇي،
آي ياروغىدە،
تىنىق آيينە دېك سوو يوزى دە،
آپاقتىنە بېتىنگىن اۋپەي .
قۇللريم نسىمى يىلە،
اوزون ساجىنگىنى اۋىنە تەي .
و بۇيىنگ شىرشەسى دن،
آلمە دېك آقەي !

۶۱

كۆزيم ده گى شعرلرنى ،
اۋقىمەيسن ، بىلەن .
شېرىن ليگى ،
دوداغىنگ بالى دن .
ردىفى ،
قاش لرىنگ قناتى دن .
قافىەسى ،
كۆزلرىنگ سحرى دن .
مضمونى اېسە ،
قوچاغىنگ دن آلىنگن .
يورەگىم دە يشنەگن ايستكلر ،
سېنگە بۇلگن سېوگىم دىر .

۶۲

سېن گۈزەل سن ،
*كۈزلرينگ خيالى يازديرگن شعرلريم دېك .
يېل اۋپگن قيزيل گلر دېك .

باقىش لرینگ بولاغى دن ،
سېوگى آقه دى .
آديم لرینگ شرپه سى دن ،
ياقىملى نغمه كۈتەريله دى .

سېن گۈزەل سن ،
بابر يازگن غزلر دېك .

سېنىگ گۈزەل ليگىنگ
شعرلريم ده منگو قالدە دى .
و شعرلريم نىنگ منگو قاليشى هم ،
سېنىگ چىراي ليگىنگ دن دير .

* بو تعبير استادىم شفيقه يارقىن دن :
برچه شعرلريم نى ،
كۈزلرينگ يازدى

۶۳

کېتدینگ و کېتگه نینگ دن بېرى،
بختیم آسمانى نى،
قىغولر بولوتى قمره ب آلگن.
ای گوزل،
کۆکلم کېلتیروچی نفس لرینگ،
قهیده اېسه دی؟
کوموش تنینگ هیدی،
قیسی اوی نى معطر قیلگن؟

کېل و کېلشینگ بیلن،
قووانچ غنچه لرینی قیته یشنت.
ایلیق باقیش لرینگ بیلن،
بخت یولدزیم نى پارلت.

آنه جانیمگه

سيز كولگنده،
باغچه ده گي پتونيلر، عطر ساچردى .
سيز كولگنده،
چېچك غنچه لرى آچيلردى .
سيز كولگنده،
ساچلرينگيز ايسينى،
كوكلم كېلتىردى .
سيز كولگنده،
كۆچه ده گي باله لر تاووشى،
تاتلى راق اېشيتىلردى .
سيز قوچاغيزنى آچگنده،
مېن تىنچ اوخلردىم .

انچه يىل لردن بېرى،
نه پتونيلر عطر ساچه دى،
نه چېچكلر آچيله دى،
نه ساچينگيز ايسينى كوكلم كېلتيره دى،

نە كۈچەلر دە،
بالەلر كولگوسى اېشيتىلەدى.
تىنچ اويقوسىنى يۇقاتكن بويىگىت بالە،
قوچاغىزنى كۈپ ساغىندى،
آنە جانىم!

۶۵

سېن كېلسنگ،
ساعت نىنگ ئانيه-ئانيه سى،
قوانچ گە تۆلەدى .
تون، ياروغلەندى .
اېرنىم دە كولگو يىرەيدى .
كۆزىم، تىنىق بولاققە ايلەندى .
قىغولر،
قنات چىقەرىپ قاچەندى .

كېل،
اې مېندىن آلىس لرگە كېتىگن
آي بېگىم!

۶۶

آنه تیلیم

یادینگ،
لحظه لریم نی تۆلدیره دی.
مهرینگ،
یوره گیم باغی نی سوغاره دی.
خیالینگ،
اوتروم ده قویاش بۆلیب، پارلهیدی.
سپن،
کۆنگلوم بولاغی دن تاشیب آقه سن،
کاغذ بیتی گه.
شعرلریم نی،
بال دېک تاتلی،
و چوقور معنا گه بای قیله سن.
سپن،
بوتون وجودیم ده یشب - یشنه ی سن،
آنه تیلیم.

۶۷

تورنە جان!

سېن قەي گە كېتماقچى سىن؟

يوكسكلىك لردە اوچىب،

يىم-يىشىل دلەلر دىن اۆتىب،

تىنىق بولاقلردىن ايچىب،

قىسى قاىەلردە،

اويەنگنى قورماقچى سىن؟

قىسى دېنگىزلر نىنگ بۇيى گە قۇنە سىن؟

تورنە جان!

سېن قەي گە كېتماقچى سىن؟

آلتاي تاغلرى گە مى؟

بابالرىم كېچىب اۆتكىن دېنگىزلر گە مى؟

جەھانگشالرىمىز،

قىلىچى بىلن آلگىن،

و عدالت بىلن دوران سورگىن،

بويوك توران گە مى؟

تورنە جان!

اجرەلىب قالگىن بويوك تورك ملتىنى، قەيپردە كۆرسىنگ،

گونەي توركىستان اېلى دىن سلام آيت!

۶۸

قرانغولیک آرتیدن قره یمن :
یاختیلیک یاریشماقده .
درختلر تاله سی ،
مېوه ایسته گیده یشنه ماقده .
کؤمیلگن بولاقلر ،
بیرلیک کوچی بیلن ،
یپر بغرینی یاریب ،
دېنگیزگه یؤل تاپماقده .
تورلی گللر ،
قیش اویقوسیدن ،
باش سیلکیب اویغانماقده .
یورت سېوگی سی ،
کؤنگوللر ده تاشقین اوریب ،
کؤزهل تورکستان ابرکین لیگینی هیقیرماقده .

۶۹

سېن بىلن ،
يوكىسك ليكلرگه اوچىش نى ،
چېگرە سىز سېوگى يورتى گە بارىش نى ،
درىا بۇيى دە ،
آقر سوو نغمە سىنى اېشىتىش نى ،
تانگك چاغىدە ،
دوداغ لىرىنگك يىراغى دە قۇنگن شېنم نى اۋپىش نى ،
اىستەيمىن .

سېن ھم بو تىلكك لىرىم گە قۇشىلىسنگ ،
سېوگىمىز دىياسى ىشنەيدى .

۷۰

كوز فصلی،
آدیم لرینگ تاووشینی ایشیتسه،
قوانچدن تۆلیب،
رنگ مه رنگ پیراغ لرینی،
یۆلینگگه تۆشهیدی .

بولوت لر،
كۆك قوچاغی ده اۆینه شیب،
ساج لرینگنی اۆپیش اوچون،
یاغمیر یاغديره دی .

مېن اېسه،
قۆلینگ ده گی چتر بۆلیش نی،
چین یوره ك دن ایسته ی من .

۷۱

سحرلى خيالىنگ،
تون اوزاغى ده،
كۈزلريم دن شيرين اويقونى آليب قاچه دى.
و مېنى،
بلند تاغلر نىنگ يم - يشىل قوچاغى گه،
ساچلر نىنگ دېك اۋرمان لر گه،
تينىق بولاق لر بۋىي گه،
كىمسە كۈرمە گن گۈزەل چېچك لر باغى گه،
آليب بارە دى.

سېوگىلىم،
بىر كۈن،
خيالىنگ دېك،
يۈزمە يۈز كېلىسنگ چى!

۷۲

زؤرلمه!

سېنى اونوتالمەى من .
سېوگىنگ چىرايلى چېچك لرىنى ،
كۆزلىرىم ياغمىرى بىلن سوغارە من .
كېلىشىنگ بهارى گە ايشانيب .

سېنى اونوتالمەى من .
هر كېچە ايسلم لرىنگ ،
اويىم سققى دن ،
تامىچى - تامىچى تامەدى ،
چومچوق لر ،
كۆزلىرىنى آچگونچە .

مېن ،
بىر زومچە خيالىنگ نى ،
بوتون دنيآگە المشتيرمهى من .

۷۳

سېنى ،

گاه آى نىنگ ياروغى ده ،

گاه قوياش نىنگ ياريشى ده ،

كۆره من .

عشوه لرىنگ ؟

يوره گيم دېنگىزى ده ،

قوانچ تۇلقونلىرىنى قۇزغەيدى .

تويغولرىم يولدوزىنى پارلتهدى .

باقىش لرىنگ ،

تامىرلرىم ده آقيب ،

خيالىم قۇينى ده يشەيدى .

۷۴

كېل،

بولاق لږ بۇيى گە،

آي بېك نىنگ قىزغىلداق لږ بىلن بېزەلگن دلەلرى گە،

بنفشە مېزبانلىك قىلگن كافە گە،

اېسە ياتگن اېسىن قوچاغى گە،

استاذ يارقىن يازگن عاشقانه لرنى،

اۋقىگن چاغى ميز گە قىتە يىلىك.

كېل،

قۇل مەقۇل آدىم تشلب،

اىستىك لږ باغ كۈچە سىدە،

گۈزەل كېلە جىك نى،

اېزگو نىت بىلن باشلە يىلىك.

كېتگە نىنگ ساووغى ،
يۈرەگىم نى موزلتگن .
كولگولرېم غنچە سىنى ،
قىغو ، قماققە سالگن .
كۆزلرېم باغى گە ،
باقىش لرېنگ ، ياغدو ساچمە يىدى .
قووانچ لرېم قلدېرغاچى ،
اوزاق سفرگە كېتگن .
ساچ لرېنگ گۈزەل شرشرە سىنى ،
قۇللرېم چومچوق لرى ساغىنگن .
كېل ،
اىلىق كولگولرېنگ بىلن ،
يۈرەگىم موزى نى اپرېت .
كولگو غنچە لرېنى ،
قىغو قماغى دن قوتقر .
كۆزلرېم باغى گە ،
باقىش لرېنگ قوياشى ياغدو ساچسىن .
قووانچ لرېم قلدېرغاچى ،
قەيتىب كېلسىن .
ساچ لرېنگ گۈزەل شرشرە سى دە ،
قۇللرېم چومچوق لرى چۇمىلسىن .

۷۶

بو يېرنى ،
قىش ساووغى ،
و تون جىم ليگى و قرانغوليگى اېگللەگن .
قوياش ،
تون ياستيغى دن ،
باش كۈتە رالمەيدى .
تانگ ،
قوش سىز باشلەندى .
قيغو ھرياقدن باش كۈترەدى .
كېل ،
كۆكلم ،
تورلى چېچك لىر بىلن كېلىن .
قوياش ،
اىلىق سېوگى بىلن ياغدو ساچسىن .
تانگ ،
قوش لىر تاووشى بىلن ،
باشلىنسىن .
ھرياقدە ،
خوش ليك غنچەلرى ،
كولىب آچىلىسىن .

۷۷

قىش نىنگ بىرىنچى كۈنى دە،

بولۇت لىر،

اۋىنە شىب يايىلدى.

آپاق قار،

گۈزەل اۋىيىنى باشلەدى.

چىرايلى چېچك لىرى قوچاغى گە آلىب،

"كۈزلى گە،

اويقۇ پردەسى نى تارتىدى".*

مەن و خىالىم باغى دەگى قىزگىنە،

مىحلەمىز كۈچەلرى دە،

ياغەياتگن قار آستى دە،

قۇلمە-قۇل،

آدىم تشلب يۈرە باشلەدىك.

=====

* قوس ايچىدە گى سطرلر، استادىم شفىقە يارقىن دن

۷۸

سېنى سپوه من ،
اويغاق كېچەلردە يازگن شعرلرېم دېك .
كۆزلرېم دەگى شيرين رويالر دېك .
يوره گېم نى ،
اېگلله گن ساغىنچ لردېك .
سېنى سپوه من ،
كۆنگوللرنى افسون قىلگن ،
قىزىل گللدېك .
سېن بوتون بارلىگېم باغى دە ،
گۆزەل چېچك سن .
تويغولرېم ساچى نى ترەگن ،
يوشاق اېسىن سن .
ساچ لرېنگ ياقىملى هيدى نى ،
خىالىم محله سى دە ساچكن سن .

۷۹

قوچاغىنگ عطرى نى ،
اېسىن قۇللىرى گە تاپشیر ،
گونه ی تورکستان نینگ ،
يوكسك تاغلرى دن آشيب ،
دریالری نینگ ،
تۇلقون لرىنى سىلب ،
اۋرمان لرى نینگ ،
یشیل ساچ لرى نى ترەب ،
باغلرى نینگ ،
چىرايلى كېلىن لرىنى كۆرىب ،
آي بېك شەرى گە كېلتىرسىن ،
گۈزەلىم .

۸۰

تانگ چاغى ،
يوزى نىنگ قىزىل چېچىكلىرى ،
باغچە گللىرى گە ،
طەنە آتەدى .
يېل ،
قېقرا ساچلىرىنى اۋىنەتەپ اۋتەندە ،
ارىغ ، الھام آلىب ،
قۇشۇق اۋقىيدى .
اېسىن ،
آدىملىرى نىنگ ياقىملى نغمە سى گە ،
كۈنگۈل قۇيىپ ، قوروانەدى .
و بو اۋرتەدە كۈنگىلىم ،
بىر قوچاق سېۋىگى اوچون ،
تەلپىنەدى .

۸۱

قوش لر ،
تانگ چاغى ده ،
كۈزلرينگ قوياشى گه باقىب ،
ياغدو سوره سى نى كويله يدى لر .
تورلى چېچك لر و ميسه لر ،
اريغ لر و يشيل درخت لر ،
بو سوره نى تكرارله يدى لر .
مېنگه كوليب باققه نينگ ده ،
گونه ي توركستان ابركىن ليگى ايسته گى ،
كۈنگلوم ده ،
يشنب آچيله دى .

۸۲

كېتكە نىنگ دىن بېرى
ھوا بولوتلى و ياغمىرلى
يۈرەگىم تىنمەيدى
سېۋىگى فرىكانسى بوزىلگىن
تانگ اويقوسى ياقىملى اېمىس
بالەلر تاووشى
مىحلەدە اېشتىلمەيدى
بىلىم يورتى يۇلى دە
قىزلر بىلر زىكلرى شىقىرلمەيدى

سېۋىگى پىامىنى يوبار
يۈرەگىم تىنسىن
سېۋىگى فرىكانسى نظم آلسىن
معصوم قىزلر كۆزىدەگى رويالردېك
تانگ اويقوسى شىرىن بۇلسىن
مىحلەمىزدە بالەلر تاووشى
ياقىملى راق اېشتىلسىن .

۸۳

قوش لر

كۆزلىرىنى آچگن چاغده

توش كۆردىم

دوداغىنگ يىراغى دن تامگن بال ضىافتى گه

مېنى چقىرگن اېدىنگ

آنەم

دېرەزەنى قاقدى

اويغاندىم

ساچ لرىنگ عطرىنى ، اېسىن

محلەمىزگە ساچگن اېكن

۸۴

باغچه‌نینگ مرسللری
اویقودن اویغانه‌دی
بخت قوشی
یپلکه‌م‌گه قۇنه‌دی
نفسینگ اوییم‌گه اېسیب
کۆزلرینگ قویاشی
یاغدو ساچگن چاغده

۸۵

قلىن بولوت يايىلدى
مامە قلدىراق شاووقىن كۈتردى
تاشقىن تاغ دن اېنىب،
يۈلىدەگى ھرنرسەنى يىلمب يوتدى
باغ قۋىنى دن
گۈزەل چېچك لرنى اوزىب تشلەدى
قتە غن اېلىنى
قىغو باتلاغى گە چۈكتىردى
و آنە يورتىم -گۈنەى توركىستاننى
يىغلندى

مېنگە كولىب باققەنىنگ دن بېرى
كۈزلرينگ فانوسى نى
خيالىم ايوانى گە آسە من
تون باتاغى دە سېنى
نيلوفر سېنگرى قوچە من
نسېم دېك
بۇيىنگ ياغاچى دن آسىلب ،
قوچاغىنگ گل لرى نى سىلە يىمن
تون پرده سى آرتىدن چىققن يولدوزلرنى
قولاغىنگگە تاقە من
مهرىنگ ياغمىرى يىلن
اومىدىم مېسە لرى نى سوغارە من
آى چرچەب
باشىنى ياستىققە قۇيگندە
بو گۈزەل خياللرنى
اىستك لرىم دفترى گە بيتىب
سېوگى آدرسى گە پۇست قىلە من
و كېلىشىنگ نى كۈتە من

۸۷

دېرەزەلر ياپىق
دوكانلر بېرىكىلگن
كولگو،
اېل دوداقلرى دە كۆرونمەيدى
بالەلر ھىيت لىك اېستەمەيدى
قىزەلاقلر قۇللرىدە
خىنە، رىنگ ساچمەگن
گۈزەل قىزلر اۋىنە شىب
اۋى مە اۋى ھىيت لىككە بارمەيدى
قۇرقوۋ شاۋوقىن سالىب
تېۋەركنى اېگىللەگن
بو يىل ھىيت دە
يورتىمىز دن اېركىن لىك قوشى
آلىس لرگە سفر قىلگن

۸۸

اوی شیشه لری دن
غبار کۆته ریلدی
آسمان کۆزلری دن
خوش لیک یاش لری آقدی
درخت لرنینگ یم-یشیل ساچی نی
اېسین ، تره ی باشله دی
دله لر تماشاخانه لری گه
طبیعت گۆزه للیگی
کۆنگوللرنی چقیردی
سېن هم کېل
بو ییلگی کۆکلم چیرایی آرتسین

بادام غنچهلىرى كولىب آچىلدى،
تېۋەرەككە ياقىملى عطرىنى ساجدى.
چمن دە قوشلر،
چېچكلر اشتياقى گە،
جىملىك شىشەسىنى سىندىردى.
قىش ساووغىدىن سىقىلگن طىيەت،
كۆزلرىنى آچىپ، تازە نەفس آلدى.
عەصيان قىلىپ،
باش كۆترگن ىشىل مەسەلر،
ارىغ بۇيى دە اۆلتىرىشىمىز اېسىملىرىنى،
تازەلتىردى.

۹۰

كۈزلرينگ،

چېچك لر باغچه سى دىر

تانگ ياريشگنده،

كۈزلرينگ نى آچيشىنگ بىلن-آق

گۈزەل رنگلىرى نى ساچەدى

اېسىن،

اۋرمان ساچلىرى نى ترەي باشلەيدى

سيراقي قوشلر سېسى يىگرەيدى

و مېنىگ يورەگىم،

باقىشلىرىنگ ايزىدن،

تلپىب بارەدى.

۹۱

آى،

كۆك قۇيىنى دە دلبرلىك قىلەدى

سېن،

مېنىڭ كۈنگىلىمدە .

يامغىر مېسەنى يىشنەتەدى

دوداغىنىڭ دىن تامگىن شېنم،

مېنىڭ كۈنگىلىمنى .

قىزغىلداق چىمىن نىڭ چىرايى بۇلسە،

سېن،

بوتون بارلىگىمنى گۈزەل قىلگىن سىن .

سېن،

كۈزلىرىم دە شىرىن رويا سىن .

كېچە و كۈندۈز،

سېنى اۋىلەي مەن .

سېن اوچون يىشەي مەن .

بوتون بارلىگىم سېنگە باغلىق .

سېن مېنگە

شاھ رگىم دىن يقىن راق سىن،

گۈل گىنەم !

۹۲

هر كېلگه نینگ ده،

اوييم،

نفسينگ دن معطر بولدى.

سپوگى نغمه سى،

كوزلرينگ موجى دن، نظم آلردى.

بخت قوشى،

يېلكه مگه قۇنىب،

سپوئىچ لى پيام كېلتردى.

ابسين،

آليس-آليس دن كېلىب،

ساچ لر يىنىگ نى،

كوزلرى گه سورتىب اۋتردى.

گۈزەللىك فستيوالى ده،

چېچك لر حضور يىنگىگه صف تارتىب،

تعظيم قىلردى.

قوچاغینگ باغی ده،
قلدیر غاچ لر ینگى اویه ایستردی .

سېن کبتدینگ و کبتکه نینگدن بېرى،
مېن قويون دېک سرسان من .
آه، بو یالغیزلیک دن!
کېل،
بو قیناق دن مېنى قوتقر،
گلیم!

۹۳

سېن کیم سن که ،
اویقوم ده ، توش لریمنی اېگلله ی سن ،
خیالیم ده ،
قۇللریمنی توتیب ،
مېن بیلن آدیمن تشلب یوره سن ؟

سېن کیم سن که
آتینگنی تیلگه آلم ،
تېوره ک پتونى لر گه تۇله دى .
بنفشه و یاسمن ،
ساچ لرى نى تره ب ، عطر ساچه دى .
چومچوق لر ،
قووانچ گه تۇلیب ،
اېرکین قنات قاقه دى ؟

سېن کیم سن که
آنگیم ده هر لحظه،
انتظارینگ چپچیگی یشنه یدی؟
و تونلر،
کوزلریم تؤلقونی کنسرتی ده،
ساجلرینگ اوینه یدی؟

سېن
تورک اېلی اوروغی دن
یشنه گن گؤزهل سن!

۹۴

كۆپ ساغىندىم، آي بېگىم!
كۆكلىم عطرىنى،
قوچاغىنگ باغى دن تاپكن لىرىم نى .
نفس لىرىنگ دن،
بخت و سېوگى نغمەسى نى،
اېشىتكىن لىرىم نى .
مىسە-اۋتلىر ايچى دە،
تىنمەي اۋىنەكن لىرىمىزنى .

كۆپ ساغىندىم!
كوز بىرەمى دە،
آلتىن يىراغ لىر اۋىنىنى تماشا خانەسى گە، باركن لىرىمىزنى .
تون قرانغولىگى دە
ياغدو ساجىب كېلكن لىرىنگ نى .

قىتە كۆرىشەمىز!
تورك لىگىمىز بار،
خلقىمىز آباد،
و گونەي توركىستانىمىز آزاد بۆلگندە!

۹۵

كۆزلىرىم دىن يىراق بۇلىسنىڭ - دە ،
خىيالىم باغى دە يىشنەي سىن ، گۈلىم .

آي دە گۈزەللىگىنىڭ نى ،
دېنىگىز تۇلقونلرى دە ،
كۆزلىرىنىڭ تىنچ سىزلىگى نى ،
ھىۋادە نىفسىنىڭ نى ،
فېس بوڭ دە عكسىنىڭ نى ،
عطرگىللەر آچىلىشى دە ھىدىنىڭ نى ، اىزلەي مەن .

سېن !
كۆزلىرىم دىن ،
قەنچە اوزاق بۇلىسنىڭ - دە ،
خىيالىم آسمانى دە پارلەي سىن ،
گل گىنەم !

۹۶

آتیم نی آلیب چقیر،
و قۇللىرىم دن توتیب،
أیریلیق باتلاغى دن قوتقر.
كۇزلىرىنگ دن توغىلگن ياغدو يورتى گە،
آلیب بار مېنى.
دوداغلىرىنگ بولاغى دن آققن قووانچ دن،
مېنگە ایچیر.
شونده،
يوره گیم قىغولرى یوویله دی،
سېوگىلىم!

۹۷

تونلرده اېسىن ،
ارىغ چه پيانوسى نى چالگنده ،
باشى نى كوترگن ميسه لر بيلن ،
گوزهل قيز گينه ،
اؤينه ي باشله يدى .
و مېن ،
قوياش قناتى نى يازيب ،
كولگولرى نى ساچگن چاغ گچه ،
تماشا قيله من .

۹۸

سېن كېلدينگ...
يېلكەلرېم دن قىغو يوكى ،
و تون باشى دن قرانغولىك ،
كۈتە ريلدى .

سېن كېلدينگ...
جېم لېك ، بۇ غچەسى نى باغلب ،
سېقىلىش ، آتى نى قمچىلب ،
قاچدى .

سېن كېلدينگ...
بوتون اويىم معطر بۇلدى .

كۈزلرېم دلەسى گلشن گە ،
يۈرەگېم قىغوسى قووانچ گە ،
ايلندى .

سېن كېتمە ،
سېنى شاھرگېم دن يقين راق ايستەى من ،
عزىزېم !

كېچقورونلر ،
كۈزلرينگ خيالى ،
سفره تۈشەيدى .
دوداغلرينگ دن تامگن بال ،
تويغولريم پيالەسى نى ،
تۈلديرەدى .
و مېن ،
گۈزەل ليگىنگ تصويرى نى ،
دفترىم گە چىزىب ،
كېلەجك نى ،
اېزگو نيت بىلن ،
باشلەي من .

۱۰۰

سېن سېز،

يورتېم نى جېم ليك و قرانغوليک،
قمره ب آلگن .

گاوجوم کؤچه لر، بؤش .

باغلر نى قرغه لر اېگلله گن .

تاكسى لر رادىوسى دن،

تاج محمد * تاووشى چيقمەيدى .

يوره ك لرده،

اوميد پېرى نى،

قۇرقوو اېگلله گن .

محلە بالەلرى،

تۇپ اۋىنش نى ساغىنگن .

قىزىلر،

مكتب اېشىگى بۇساغە سىده،

اوميدلر نى كؤمگن .

قه پېرده سن، اېركىن ليك؟!

* مشهور قۇشيقچى سرپلليک ملا تاج محمدگە اشارت .

۱۰۱

بو كېچە ،

ئانىە-ئانىەلریم ،

قوۋانچ كە تۇلېشىنى اېستەى من .

كولگونگ چېچك لرى نى تېرىش نى اېستەى من .

كېلېشىنگ نى كوتكە نېم دە ،

دوداغ لرىنگ اېستە گى دە ،

و بىر قوچاق سېۋگىنگ اوچون ،

عمرىم نى بېرىش نى اېستەى من .

آى بېگىم ، كېلە سن مى ؟

۱۰۲

بو گلشن نینگ چېچك لرى نى،
گاه تاشقين، گاه ژاله اوزه دى.
سَيراقى قوشلرى نى،
گاه قويون، گاه قرغه لر كؤچيره دى.

ياووزليک اۋقى،
اېركين ليكلرگه اوچكن كفتلر كؤكسى نى،
قانگه بۈيه يدى!

آمو دريا هم محزون قره ب،
كۈنگوللرگه،
حسرت نى توغديره دى!

بو يورت گلشنى اۋتميش لردن،
گۈزه للىككه شهرت قازانگن.
اۋتلاق لرى ده،
تورك لر آتلى چاپگن.
تاغلرى نینگ كؤكسى ده،
بابالريميز آدىمى ايزى بار.

اي اېلىم،
بالنى تاتمەي، قنچە آغو ايچە سىز؟
توركستاننى قورمىس دن،
قنچە لر آواره يوره سىز؟

اي باتير اېلىم،
اېندى اويغانىنگ،
جهانگشالريمىز روحى،
بىز لر گە مددگار دير!

۱۰۳

استادیم شفیقه یارقین نینگ "عیالترینگ اوشلمه گن ایستکلری" عنوانلی شعری دن
الهامله نیب یازدیم:

مېنگه قره ب کول ، دېدیم
اما آغزی نی باغله گن اېدی لر
دېنگیز رنگ لی کؤزیده
پرده تارتکن اېدی لر

قؤل لرینگ نی مېنگه بېر
چمن ساری کېته یلیک ، دېدیم
اما قؤل و ایاق لری ده
کیشن سالکن اېدی لر

ساچ لرینگ نی آچ ،
عطری بوتون محله نی تۆلدیرسین ، دېدیم
اما شلاق اوره دیگانلر
رومالگه یشیرگن اېدی لر

یؤل ی گه تېرمیلیب ،
کېلیشی نی هرکون کوتردیم

اما قىزلر يوزيگه ،
اۋقوو اېشىگى نى بېركىتكىدىلر

دېرەزە آرقەسىدىن
قۇرقىب ، قۇرقىب باقردى
اومىدى اۋلىگىنى
يشىن اوريىب كويدىرگىن اېدى
اوزاقدىن اونگە دېدىم :
اومىدىنگىنى سۇندىرمە !
بىر كۈن كېلىپ ، قارا بولوتلار
يورتىمىزدىن كۈچەدى
دوداقلارنىڭ دە
كۈلگۈ يىڭرىدى
رويالارنىڭ چېچكى آچىلەدى
اومىدلارنىڭ دانەسى كۆكرەدى
يۈرەگىنىڭ قوۋانچلارگە
قۇللارنىڭ كىتابگە تۈلەدى
اۋقوو يورتى دە
قۇرقوۋسىز آدىم تىلىپ
يۈرەسەن بىر كۈن
و قۇل اوشلەشەپ
باغ مە باغ يۈرەمىز ، سېۋگىلىم !

۱۰۴

مېنى ھېقىر
تاووشىنگ كۆكلم فارەم ياغمىرى دېك
كۈنگلىم قوروق دلەلرى دە
سېۋىگى گللىرىنى يىشتىسىن

مېنى ھېقىر
قىغولرىم اۋتلاغى دە
قوۋانچ جىرانى اۋتلەسىن
و ساغىنچ لىرىم
كۈزلرىم دن تامىچى - تامىچى تامىسىن

مېنى ھېقىر
شرشرە سېسى ياقىملى راق اېشىتلىسىن
و قوش لىر
يوكسك راق اوچسىن

مېنى ھېقىر
آنە توركىستان اېركىن لىگى اىستەگى
مېن دە يىشنەسىن ، گۈلىم !

۱۰۵

كونلر اۋتهدى،
گاه قار بيلن، گاه ياغمير بيلن.
مرسللر غنچه لرى، كرخت!
بولاق لردن آققن شۇر سولر،
ميسه لرنى كۆكرتيرالمس.
چومچوقلر،
بیر سيقیم دانه اوچون،
هر ياققه اوچه دىلر.

زمان اۋتهدى،
كولگى سيز كونلر بيلن.
و آى سيز تونلر بيلن.
قرغه نينگ،
قوشلرگه قىلگن حقارتى بيلن.
كونلر اۋتهدى،
بورى لرنينگ غفلت اويقوسى بيلن.
تولكى لرنينگ بو يروغى بيلن.

کون لر اۋته دی،
بیلیم دېره زه سینی بېرکیتیب،
جهالت اېشیگی نی آچیش بیلن.
تازه نهال لر یوره گی گه،
توز سپیپ،
دنیا گۆزه للیگی نی، یمان کۆرسه تیش بیلن.

ای آنه تورکستانیم،
منقورت اولادینگه باق،
ایز گولیک چناری نی،
اوریب تشله ماقده لر.

۱۰۶

ساغىندىم شو وطن نىنگ محله لى ده
خلق غوجومى نى
قىزلر قۇللىرى ده گى خىنه نى
مكتب يۇللىرى ده ، ينگره گن تاووش لرنى
يوره ك لركه
اوميد دانه سىنى سېپكن قرهش لرنى

ساغىندىم شو وطن نىنگ
تون بويى
كۈزلرى نى يوممه گن عسكرلىرى نى
هېلىپىره ب تورگن يىراغى نى
آته خانلر دوداغى ده گى كولگولرنى
آنه لركۈزى ده گى شىرىن رۇيالرنى

ساغىندىم شو وطن نىنگ
كۈكلم ده ىشنه گن بنفشه زارى نى
يوزلر يىمىز گه تامگن شودر يىنگلرى نى
يم - ىشىل اۋتلاق لرى ده ،

اۆینه گن لریمیزنی
ساغیندیم شو وطن نینگ
یازلرده،
بولاق لری دن آققن تینیق-ساووق سولرنی
کوزلرده،
رنگ مه رنگ قالین تۆشه گن گوزهل باغلرینی
قیشلرده،
یوکسک تاغلرینی نینگ آفاق کییمی نی

ساغیندیم،
کۆکره گی ده نفس آلیب تورگن،
آنه تورکستانیم نی

و ایشانه من
اېرته تانگ ده
یاروغ لیک ساچگوچی اېرکین لیگی نی

۱۰۷

اۋرمان روحى نى،

قلىن قار قابلهدى.

قوش لىر،

ايسسىغ يېرلرگە كۈچىب كېتدى لىر.

كۈچالمەگن طاووسلىر،

تولكى لىرگە يېم بۆلدى لىر.

قارنى آچ بالەلىر،

اىستىكلىرىنى كاسەگە يىغدىلىر.

آلىس لىردە...

قوياش مىلتىرەب باقلىدى!

۱۰۸

ساووق فصل تانگی ده،
یاغمیر یاغه باشله گن ابدی.
چومچوق لر،
هریاqqه یاشینردی.
تورنه لر تاووشی،
آلیس-آلیس دن ایشیتیلردی.
کؤچه لرده،
جیم-جیت لیک،
دوران سورماق ده ابدی.

مهن اېسه،
ساووق دن تیره ب،
گؤزل قیزینگ ایسیق قوچاغی گه،
ایتیلدیم!

۱۰۹

بو جىم ليك و قرانغوليك آرتى دن
قوياش ، عصيان قىليب باش كۈتەرەدى .
يۈرەك لىر قىغوزارى دە ،
اومىد ميسەلىرى كۆكرەدى !
دوداق لىر دە كۈلگى يىنكرەيدى !
مكتەب لىر يىنە
قىزلىر يۈزى گە اېشىك آچەدى .

رستوران تلىر دە يىنە ،
"چاۋوش" تاۋوشى اېشىتىلەدى !
كافە لىر نىنگ تۈنگى يىغىن لىرى دە يىنە ،
"يارقىن" عاشقانه لىرى اۋقىلەدى !

بو قرا بولوت لىر كۈچەدى !
اېركىن ليك ،

تورکستان نینگ قۇرقووسىز كۈچەلرىدە،

آدىم تشلب يۈرەدى.

بىرلىك گللىرى يىشنب آچىلەدى!

توركلر دۈستلىگى ھىدىدن،

بوتون اۋلكەمىز معطر بۇلەدى!

و رىيم،

سېن گۈزەل قىزنى،

قوچاغىمگە آتەدى.

۱۱۰

توركنى،
ياووزلر اۆلديريپ،
يۇق اېتالمەيدى!
تورك،
چنار درختى دىر،
ياله لرىنى،
قنچه كېسىپ تشله گنده هم،
كوچلى ايلديزلرى دن،
ينگى -ينگى ياله لر،
قېتە -قېتە اۋسە وېرەدى .

۱۱۱

نفس لرینگ،
تانگ چاغی نینگ هواسی دېک،
جانیم نی تازه لهیدی.
کولگولرینگ یاغمیری،
یوره گیم باغی نی سوغاره دی.
کۆزلرینگ،
تویغولریم ساچی نی ترهیدی.
یناغینگ آپاق مرسلری،
عطر ساچه دی!
ساچ لرینگ اؤرمانی دن اېسگن ایفار،
تېوره ک نی اېگللهیدی.
و هر کچه،
شعرلریم ایسیق قوچاغی ده،
خیالینگ غنچه لری یشنب آچیله دی

قوچاغینگ نی مېنگه آچ،
سېوگیمیز نینگ گۆزل باغی،
یشنه ی باشله سین،
گل گینه م!

۱۱۲

سېن قەي دە سن؟
سېنى،
آلتین يېراق لىر يېرەمى دن،
فرخار درياسى بۇيى دن،
تائىش محله لىر دن،
سېقىلگن طبيعت قوچاغى دن،
اخترە من؟

سېن قەي دە سن؟
كولگولرىنگىنى،
گللىر آچىلىشى دن،
قوياش قنات يازىشى دە،
ابزله ي من؟

سېن قەي دە سن؟
سېنى،
چېگرە تائىمەگن اېسىن دن،

دریا قۇش لرى دن .
كۈزلرینگنى ،
ياوايى جيران لردن ،
يلىتيره ب تورگن يولدوزلردن ،
سۈرهى من ؟

گۈزەللىگىنگ ،
رويالريم قۈينى ده ،
بنفشه لردېك ،
آچىلماقده !

۱۱۳

تون قۇيىنى دە ،
يولدوزلر ، يلتىرەب باقردى
شېنم ، چېچكلر يوزى نى يووردى

گۈزەل قىز ،
آي گە باقىب كولردى
مىن شىمال ، ساچلرىنى اۋپردى
چىمچىق لر ، كولگوسىنى كويلردى
طىبعت ، گۈزەللىگى گە باقردى .

و مېن ،
دوداغلرى اۋتيدە يانردىم .

۱۱۴

کوز فصلی نینگ تانگی ده،
میسه لر و بنفشه لر،
آغیر اویقوده ایدی.
ساووق شمال،
مجنون تال نینگ دوتارینی چالردی!
سپن ایسه،
آلتین پیراق لر اویینی نی،
تماشا قیلردینگ.
یاغمیر تامچی لری،
ساچ لرینگ اوییشی نی ایستردی.
مهن و چومچوقلر،
قوجاغینگ یورتی دن اویه اخته رردیک!

۱۱۵

اېندی بو پېرده،
گل لر، عطری نی ساچمه یدی.
یاغاچ لرده،
سېراقی قوش لر کویله مه یدی.
چمن نی جیم -جیت لیک اېگلله گن.
قویاش،
آلتین یاغدو ساچمه یدی.

اېندی بو پېرده،
غنچه لر آچیلمه ی، سؤله دی.
یوکسک چنارلر اوریب تشلنه دی.
جیران لر،
تمساح لر گه ییم بؤله دی.

اېندی بو پېرده،
هر لحظه،
قویون لشکری شاقین سالیب،

یوره کلرده،
قۇرقوو توغدیره دی.

اېندی بو یېرده،
نفس آلیش بیر معجزه دیر.

گُلیم !
قۇللرینگ نی مېنگه بېر،
اېندی بو یېردن،
آلیس لر گه کېته یلیک.

۱۱۶

كۈزلىرىمنى يۈمىسم ،
سېنى ،
نەفسلىرىمنى ،
قۇللارلىرىمنى ،
باشىم دەگى ياستىق دىن ،
يېقىن راق سېزەن .

كۈزلىرىمنى يۈمىسم ،
آدىملىرىنىڭ تاۋۇشىنى ،
دېرەزە ئارقەسى دىن ،
كۈلگۈللىرىنىڭ ،
باغچە گۈللىرىدىن ،
پىشپىشەن .

كۆزلریم نى یومسم ،
قۇللریم نى توتیب ،
قته غن نینگ اېنگ گۆزەل یېرلری گە ،
یم-یشیل تاغلر قایه سی گە ،
مېنى آلیب بارەسن .

كۆزلریم نى یومسم ،
ساچ لرینگ اۋرمانی دن اېسگن ایفار ،
بوتون آی بېك نى ،
اېگلله یدی !

كۆزیم نى آچسم ،
آنه تورکستان سېوگی سی ،
یوره گیم گە النگە سالیب ،
اېرکین لیک نى هېقیره من .

۱۱۷

سېن،
قوياش ياغدوسى دن،
آي چيرايى دن،
كۆكلم ايفارى دن،
يسه لگن سن.
كۆزلرينگ،
جيران اوروغى دن،
دوداق لرينگ،
غنچه كوليشى دن يسه لگن.

نفس لرينگ،
تورلى چېچك لر هيدى دن؟
سېسينگ،
سېوگى نغمه سى دن يسه لگن.

سېن سېوگى پيغمبرى سن
و مېن بيرينچى امتينگ من
ظهورينگنى،
اجتماعى ترماق لردە ترقته من
كون آشه،
پيرولرينگ آشيب بارماق دە

۱۱۸

مېنينگ گۆزه ليم!
اېسین دېك اېسيب،
يناغی باغچه سيدن،
چېچك لر هيدینی،
کیشیلرگه ترقته دی.

و مېن!
آمو دریا نینگ،
حسرت لی کۆزی دېك،
انچه ییللردن بېری،
اونگه باقه من!

۱۱۹

تانگ چاغى اېدى،

يوشاق اېسىن،

سنبىل ساچى نى ترەى باشلەدى.

شېنم،

مېسە قۇينى گە چۈكىدى

آى،

باشى نى قۇيىب ياتدى.

قوياش،

كۈزى نى آچىب،

چومچوق لر گە،

آيدىن كون تىلەدى.

و مېن،

گۈزەل قىزىنىگ قىزىرگن يىناغى دن،

اۋپەى دېب، اويغاندىم!

۱۲۰

باقیش لرینگ اېسلم لری نی ،

ساغینچ پاکتی گه اؤره یمن .

قویاش ،

کۆزی نی آچکنده ،

شبیم ،

بنفشه -مرسلر یوزینی اؤپکنده ،

کۆزلرینگ کۆزگوسی گه تیکيله من

سپن ،

اینجه برماغ لرینگ ییلن ،

ساچ لریم نی تره ی سن .

و مین ،

قنات آچیب ،

یوکسکلیک لر گه اوچه من ،

سېوگیلیم !

قىسقىچە شەرلەر

۱۲۱

آتىنگىنى
قۇملاق دە يازدىم
مىسەلر كۆكردى

۱۲۲

مېن
گل نى سېۋەمەن
بىراق كوز
تېزراق يېتىپ كېلەدى

۱۲۳

باقىش لىرىنگ تۇلقىنى
كۆزلىرىم دىن اويقۇنى اوچىرەدى

۱۲۴

تون باشلەنىشى يىلن
خىيالىنگ گلزارى دىن
تىنىگ ھىدى اېسەۋېرەدى

۱۲۵

کولگی لرینگ نی،
ساغینگنیمده،
کۆزلریم دن تامگن اینجولرنی،
سېنگه ساوغه قیلدیم.
بیراق سېن،
بیلمه دینگ، گۆزه لیم!

آتینگ نی تیل گه آلم،
سۆزلر چیرایلی صف توزه دی.
و قلم،
قاغاز بېتی ده،
اؤینه ی باشلهیدی!

۱۲۷

سېن کېلمه سنگ،
بهار هم سرغیه دی،
کوز فصلی دېک یؤلینگه کۆز تیکیب.

۱۲۸

سېن ،
قۇللرېم نى توتدېنگ .
باقىشىنگ آرتېدن ، تانگ باشلندى ،
سېوگىلىم !

۱۲۹

سېنى ساغىنە من
حتى
يانىم دە بۇلسىنگ ھم

۱۳۰

سېن بۇلمەگە نېنگ دە
نفس لرېم
آغىر يوك بۇلەدى ،
تورموش بۇينى گە

۱۳۱

ياتاغىم دە
تىنچ اوزەلەى دېسم
دېرەزە دن كۆزلرېنگ خيالى
قنات قاقىب كېرەدى ،
آى گىنەم

۱۳۲

سېن سيز ليك ده
اېسلم لر ينگ تاله لری نی اؤريب تشله يمن
بیراق ، قیته - قیته
کوچلی راق
کؤکره ویره دی

۱۳۳

بهار
گؤزه للیگینگ نذری اوچون
اېشیکینگ نی تقیلته دی
هر ییل کیلگه نیده

۱۳۴

کېتکه نینگدن ییبلر اؤتدی
بیراق توش لریم ده
هر تون کولگی لرینگ غنچه لری
آچیله دی

۱۳۵

دوداق لریم تیرتردی
سېن قۆنینم ده
نفس آلدینگ ، سېوگیلیم

۱۳۶

سېن

آي گه قره ب كولردينگ

مېن و يولدوزلر

ساچ لرينگ نى طواف قىلرديك

۱۳۷

گۆزه للىگينگ

يالغيزليك زىنتى اېمس

كېلگين،

كۆكلم سېنى كوتماقده، گليم

۱۳۸

تونلر

كېلىشىنگ خيالى

تويغولريم اېشىگى نى تقيللتهدى

و بوتون وجوديم نى ساغينچ

اېگلله يدى

۱۳۹

اې يوكسك چنارلر ،
اويغانينگ!
كوكلم كېلماقده .
قيش جفاسى كويديرگن بو گلشن گه
سايه تشلنگ!

۱۴۰

قوچاغينگ يورتى ده
تورلى چېچك لريشنه گن
هر تون خيال عالمى ده
عطرى نى ايسكه يمن
و بختيارليگيم نى سېزه من

۱۴۱

سېن كېلدينگ
قوش لر باغ مه باغ اوچيب ،
آديم لرينگ شريپه سى خبرينى
گللرگه يېتكزدى

۱۴۲

قار قوینی ده گی مرسلر دېک
کېلشینگ بهاری نی
کوتیب یشه یمن .

۱۴۳

قوی
تېلفون گالری سی ده
عکس لرینگ قالسین
سېنی ساغینگنیمده مېنگه کولیب قره سین

۱۴۴

تانگ ده تره لگن پتونی لر عطری دېک
"خیرلی کون" دېگن لرینگ
یوره گیم نی تازه لهیدی
و تامیرلریم ده آقیزه دی
سېوگی حسیاتینی .

۱۴۵

یالغیزلیک کافه سی ده ،
ییراق لیگینگ قهوه سی نی ایچه من ،
و کېلشینگ نی ،
فال کؤره من !

۱۴۶

قویاش،
آقشام باشلەنیشی ییلن اوخلەیدی.
سېن،
دیره زەنگنی آجیب،
سېوگی فانوسی نی یاق!
مېن اېسه،
آلیس لردن کېله من.

۱۴۷

سېن
کېتگە نینگدن پېری،
بو پېر دە
چېچک لر - گلله مەیدی.
کېل جانیم،
کۆکلم گۈللیک کویله گینی،
پیشوازینگگە کیسین.

۱۴۸

گل پیراغی گه،
تامگن شبنم لر دېک،
کېلشینگ،
مېنی جانلنتیره دی،
آی بېگیم!

۱۴۹

ترافیک چراغی قیزیل.
گل ساتو وچی قیزگه،
کوزلر تیکیلگن!

۱۵۰

قیش قهره تانی ده هم،
باشیم ده،
خیالینگ چېچک لری گلله یدی.

۱۵۱

عشوہ بیلن باققه نینگ ده،
بخت ایشیک آچه دی،
و قووانچ قویاشی،
باشیم گه یاغدو ساچه دی.

۱۵۲

كېچقورون لږ
ساچ لرينگ نى تره يسن
و عطرى
جانيم نى تيتره ته دى .

۱۵۳

ايرىلىق قويونى ،
سېنى آليس لر گه آليب كېتكنده ،
ياغمير ياغردى ،
و كوزلر يم ده گى روىا گللىرى توكيلردى

۱۵۴

گوزه ليم ،
قار اوينش گه چىق .
مېن و قار ،
سېنى طواف قىلىش گه توريب ميز .

۱۵۶

اېسېن ،
ساچ لرينگ نى اوښتگن ده ،
برماق لريم تراق بوليش نى ،
ايسته يدى !

۱۵۷

سېن كولگە نىنگ دە ،
ذهنىم دە عاشقانه لر توغىله باشلەيدى ،
و شوقىم چومچوقلىرى ،
بو گۈزەل ھۈادە قنات قاقەدى .

۱۵۸

ھەر تون توش لىرىم دە ،
مېنى محكم اۋرەب قوچەسن ،
عشقە پىچان دېك .

۱۵۹

بو گل كېلىنگ ،
بىر قوچاق سېۋىكى ،
و بىر آۋوچ بۇسە كېلىتىرگىن ،
مېن شولر خىالى يىلن ،
تون لرنى تانگاتتىرگن من ، آي پېگىم .

۱۶۰

ارىغ دە آلمە آقردى ،
يوقارى دە بىر قىز ،
يوزى نى سوۋ گە يووردى .

۱۶۱

سۋيله،

مېن اويقوده بۇلگنيم ده،

سايه تشله گن اۋشه اوزون ساچ لر دن.

۱۶۲

چمن قۋيني ده،

چىچىك لر دلبرليک قىلردى،

سېن اېسە،

مېنىنگ يۈرەگىم ده.

۱۶۳

كېتىشىنگ بىلن،

يۈرەگىم باغى گە،

قىغو دانەلرى نى سېپىدىنگ.

و ايسلم لرىنگ ياغمىرى يىشتىدى اونى.

۱۶۴

قىغو

يالەلرېم نى ھر قنچە سىندىرسە ھم
يۇق اېتالمەيدى .

سېن ،

ايلدىزلرېم نى ،

سېۋگى سوۋى بىلن سوغارگن سن ،
قىتە - قىتە كۆكرەمن .

۱۶۵

سېنى كۆرمەگنىمچە ،

اوچىش نى يىلمىس اېدىم .

مېنگە كولىب باقەنىنگ دىن بېرى ،
كۆك سارى قنات قاقەمن .

۱۶۶

كۆزلرېنگ تۇلقون لى دېنگىزى گە

يۈرەگىم

گاھ تماشا قىلىش نى ،

گاھ سوزىش نى اىستەيدى .

۱۶۷

خیالینگ،

ایستک لریم یاغاچی تاله لری ده،

یشنب بارماق ده ابدی.

کپتیشینگ ساووق ییلی،

اېسلم لرینگ پیراق لری نی،

باشیم گه یاغدی ره باشله دی

۱۶۸

سپن کولیب کپل،

مېن کۆزلرینگ دریاسی گه،

چۆکه یین، گلیم

۱۶۹

مېن و آی،

هر کچه بېره م قیله میز،

باقیشینگ بیرینچی نزولی نی

۱۷۰

چپچک لر،

ساچ لرینگ عطری نی،

مېن اېسه، کولگی لرینگ نی،

ساغینگن من.

۱۷۱

گۈلۈم،

يۈشۈل قۇللرۈنگ بۈلۈن

يۈره گۈم دن

قۈغۇ تۈكۈنۈنى تۈرگۈن

۱۷۲

سۈن يۈنۈمدە بۇلمە گۈن چاغ لردە،

مۈن خۈيال عالمۈ دە،

ساچ لرۈنگ گۈتۈرى نۈ چالە مۈن،

و كۈزلرۈنگ شۈرۈنۈ اۋقۈمۈن.

۱۷۳

كۈزلرۈنگ،

قۈش اۋرتە سۈدە،

ۈنگۈ فصل نۈ ورق اوردۈ،

و كۈكۈلم باشلندۈ.

۱۷۴

دوداغ لرينگ دن اۋپه من .
كولگى لرينگ ،
يوره گيم باغى ده ،
غنچه لرنى آچه دى .

۱۷۵

ساچ لرينگ نى آچ ،
قۇى ،
ساووق شمالى اېسىين
و مېن ،
بو ياز ايسىغى ده ،
تازە نفس آلەين .

۱۷۶

آي بېك نينگ جيم ليگى ،
كېتگن چاغينگ نى ايسله ته دى .
قه يتيب كېل ، اۋلكه داشيم ،
مېن گونەى توركستان چه قووانەى .

۱۷۷

تورلى چېچك لار اېككن اېدىم ،
ايسته گيم باغى ده .
ايرىلىق يە شىنى اوريى ،
گۈزەل گللرنى كويدىردى .

۱۷۸

يۈرەگيم قلدىرغاچى ،
اوچىش ايسته گيده .
اېركىن ليك آسمانى ،
قه يده سن ؟

۱۷۹

تون شرىپەسى ...
برچه تاتلى اويقوده .
بىراق مېن ،
خيال باغ كۈچەلرى ده ،
سېن يىلن ،
آدىم تشلب يوريى من .

۱۸۰

سېن قونغیراق قیلیب،
کېلېشینگ نی ایتدینگ.
مېن چیدالمه ی،
بو قووانچ نی،
باغچه نینگ چېچک لری گه ایتدیم،
یشنب آچیلدی لر.

۱۸۱

کۆزلریم چومچوقلری،
چۆمیلگنی کېله دی،
کۆزلرینگ بولاغی گه

۱۸۲

بو کېچه دده م،
مستلیگیم نی کۆریب،
مېنی کاییدی.
خیالینگ شرابی دن،
مست لیگیم نی قنده ی ایتردیم؟

۱۸۳

بهار كېلدى دوتارين چالېب ،
تۇسىق لردن اۋتېب كېل .
تورلى چېچك لر تېرىب ،
يىنگى شھر كافەسى دە ،
كوتېب تورېب مەن سېنى .

۱۸۴

قوۋانچ ،
دوداغ لرىنگە دن توغىلەدى .
و تورموش تاتلى بۇلەدى ،
كولگە نىنگ چاغى .

۱۸۵

سېن ،
تانگ چاغى دە گى شىرىن توش سەن .
بىراق مەن ،
خىالىنگ باغىدە گى ،
اويغاق قوش مەن .

۱۸۶

كۆكلمنى،
تورلى چېچكلرى دن،
عاشق ليگىمنى ايسه،
مفتون ليگىم دن تانييدى لر.

۱۸۷

كۆزلرينگ قوياشى،
شعرلريم چېچك لرى نى،
يشنه تەدى .

۱۸۸

كېل،
فراقينگ دە،
كۆزلريم دن تامگن اينجولرنى،
آپاق بۆيىنىنگ گە، تاقەيىن .

۱۸۹

قۇللرينگىز،
شفا بولاغى دير .
تنگرى دن سۇنگ،
سيزگە سجدە قىلە من،
آنە جانيم !

۱۹۰

بختیم نى ،
قرانغولىك قاپله گن .
كۆزلرينگ قوياشى ،
قچان پارله يدى ؟

۱۹۱

سېنى اويلش ،
تانگ قووانچى گه اؤخشه يدى .
و شعرلريم ،
قوش بۇليب ،
قووناق سيره ی باشله يدى .

۱۹۲

سېن گۆزل سن ،
گونه ی تورکستان دېك .
قىش ده هم سېن دن ،
بهار هيدى كېله يدى .

۱۹۳

يناغلرينگ چېچگى نى اۋيله ديم .
كۈنگليم ده بهار بۇلدى .

۱۹۴

كېلىشىنگ بهارى نى،

كوز،

آلتىن پىراغلر بىلن،

بېرەم قىلەدى.

مېن اپسە،

قوياش چېچكى نى،

تانگ باغى دن تېرىب،

پېشوازينگە چىقەمەن.

۱۹۵

سېن،

عطر گل ھىدى دېك،

مېنىگ تامىرلىرىم دە آقېب،

كۈنگىلىم باغى دە ىشەى سن.

۱۹۶

كېچەلر،

ساچلرىنگ سىتارىنى چالەمەن.

ياقىملى نغمەسى گە،

آى و يولدوزلر،

اۋىنەى باشلەيدىلر.

۱۹۷

قچان ياغمير ياغه باشلەسە ،
گۈزەل خيالىنگ ،
كۈز اۋنگىم دە ،
عاشقانه اۋينهى باشلەيدى .

۱۹۸

كون باتر چاغى ،
هوا ساوويدى .
شونده كۈنگلىم قوشى ،
قوچاغىنگ هورمىنى آرتىقراق ايستەيدى .

۱۹۹

قچان آدىم لرىنگ تاووشىنى اېشىتىسم ،
قلىم قنارى بۇلىب ،
سيرهى باشلەيدى

۲۰۰

كۈزلرىنگ كۈزگوسى دە ،
سېۋگى نورىنى كۆردىم .
اېندى كېلە جگىمنى ،
گۈزەل كۆرەمەن .

۲۰۱

تونلر،
تويغولریم تارینی،
خیالینگ قۇللری چالەدی.
و قلمیم قاغاز اوستیده،
اؤینهب، اؤینهب، شعر یازەدی.

۲۰۲

ساچینگنی
آچ
قوی
قلدیرغاچلر قیتیپ کپلسین
ینگى اویە هواسى گە

۲۰۳

سېن بیلن قۇلمە قۇل،
یورگن بۇلمەسم دە،
اویلریم گۈزەل کۈچەلری دە،
سېن بیلن بیرگە،
دایم آدیم تشلب، یورەمن.

۲۰۴

دیدارینگ قورغاق لیگیده هم،
سؤلمه یمن .
یاغمیر کؤک ده اېمس،
مېنینگ یوره گیم ده دیر .

۲۰۵

یناغ لرینگ،
قوش لرگه چېچک نی،
مېنگه اېسه،
گونه ی تورکستان نی
اېسله تر .

۲۰۶

ساچینگ تاله لرینی،
پاکت گه تشلب، پست قیل .
بوتون یوره گیمنی،
ساغینچینگ اېگلله گن .

۲۰۷

سېنى،
كوندوزلر،
چېچكلر ديدار كۆريشگنده،
و تونلر،
تېلفون گالرى سىده گى،
ارزىگولى چاغلر اېسده ليگى ده،
كۆره من.

۲۰۸

ساووق فصل قوچاغى ده؟
گۆزل چېچكلر،
سۆنگى نفس لرىنى آلماقده.
سېنىگ بىرىنچى كولگىنگ غنچه سى،
يوره گيم باغى ده،
يىللر دن بېرى گلله يدى.

۲۰۹

دېرەزەنگە نى آچىب قۇيمە!
جانىم نىرخى گە،
آلگۇچى بۇلگن ھىدىنگە نى،
نسېم اۋغىرلىب،
ارزان گە ساتمەسېن، تەغىن.

۲۱۰

يوزىنگە توشىب تورگن،
قرا ساجىنگە نى باغلمە،
قۇي،
گۈزەللىگىنگە نى يمان كۈزلردن،
اسرەسېن.

۲۱۱

سېن بېھار سىن
بوتون گۈزەللىك سېن دە يىشنەيدى

